

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030 vastine nähtävillä olon aikana tulleisiin kommentteihin ja lausuntoihin

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman luonnosversio oli nähtävillä ja kuntalaisten vapaasti kommentoitavissa kaupungin nettisivuilla 1.12.2023 – 22.12.2023. Nähtävillä olosta tiedotettiin erikseen asukas- ja luontojärjestöjä ja kaikkia kaupungin palvelualueita ja yksiköitä, jotka oli merkitty ohjelmaan vastuu- tai yhteistyötahoiksi. Ohjelmaluonnoksesta jätti kommenttinsa 13 vastaajaa. Yhteensä vastauksia saatiin nähtävillä oloaikana 12 kappaletta Forms-lomakkeen kautta. Lisäksi yksi henkilö lähestyi meitä sähköpostitse ja pyysi lisää aikaa vastaustensa lähettämiseen. Hän lähetti omat kommenttinsa sähköpostitse 12.1.2024.

Virallinen lausuntopyyntö lähetettiin Pohjois-Savon ELY-keskukselle ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelle, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirille, metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluille ja MTK-Kuopiolle. Lausunnon LUMO-ohjelmasta antoivat Pohjois-Savon ELY-keskus ympäristö ja luonnonvarat vastuualue ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri.

Saadussa palautteessa todettiin pääosin, että ohjelma on selkeä, hyvin laadittu ja kattava. Päätavoitteiden osalta katsottiin, että ohjelmassa olevat seitsemän päätavoitetta ovat pääosin riittävän kattavia, eikä uusia päätavoite-ehdotuksia tullut. Yleisessä palautteessa kiinnitettiin huomiota ohjelmakauden keston ja toimenpiteiden konkreettisuuteen. Ohjelmakauden kesto 2024–2030 on nyt nostettu selvästi esille kansisivulle ja uuden ohjelman laatimisesta ja seurannasta kertovaan osioon. Ohjelman toimenpiteisiin on pyritty tuomaan lisää konkreettisuutta lisäämällä jokaisen toimenpiteen yhteyteen aikatauluarvio toimenpiteen toteutumisesta. Toimenpiteiden järjestystä päätavoitteiden alla on myös mietitty uudelleen ja osan järjestystä on muutettu ohjelman selkeyttämiseksi. Toimenpidekirjaukset on myös käyty vielä uudelleen työryhmissä läpi saadun palautteen perusteella ja niistä on pyritty tekemään mahdollisimman selkeitä. Osa toimenpiteistä on kuitenkin luonteeltaan suunnittelua tai selvittämistä, eikä niille siten pysty antamaan tarkkoja tai sitovia tavoitteita. Lisäksi kaupungin eri yksiköillä ja palvelualueilla on erilaisia tavoitteita, joita on tässä ohjelmassa pyritty yhteensovittamaan, mistä johtuu se, että osa

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

toimenpiteiden kirjauksista on yleisemmällä tasolla kuin toiset kirjaukset.

Johdanto-osion teksteihin oltiin pääosin tyytyväisiä, mutta muutamia lisäysehdotuksia tuli. Johdantoa muokattiin näiden ehdotusten mukaisesti ja johdantoon lisättiin tietoa mm. EU:n ennallistamisasetuksesta, Helmi-elinympäristöohjelmasta, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO:sta, pölyttäjästrategiasta ja vieraslajistrategiasta sekä lainsäädännöstä. Myös Kuopion luonnonsuojelualueista lisättiin kaksi kappaletta. Käsitteiden osalta tuli joitain ehdotuksia, joista keskeisimmät lisättiin luetteloon. Lisäksi luonnon monimuotoisuuden edistämiseen vaikuttavat linjaukset ja ohjelmat taulukkoon tuli joitain täydennysehdotuksia, jotka lisättiin.

Päätavoitteiden ja toimenpiteiden osalta eniten kommentteja tuli päätavoitteeseen 1. Kaupunkivihreän määrä kasvaa ja ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia, päätavoitteeseen 2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyyppit ja lajit säilyvät ja niiden tila paranee, päätavoitteeseen 4. Lähiluonto, kulttuuriympäristöt ja rakennetut alueet ovat monimuotoisia ja päätavoitteeseen 5. Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä. Muihin päätavoitteisiin ja niiden alla oleviin toimenpiteisiin tuli yksittäisiä kommentteja, joiden perusteella johdantoteksteihin tehtiin pieniä lisäyksiä ja toimenpidekirjauksia pyrittiin selkeyttämään.

Päätavoitteen 1 alla olevaa johdantotekstiä muokattiin ja siihen tehtiin lisäyksiä saatujen kommenttien perusteella erityisesti ekologisista verkostoista. Päätavoitteen alle lisättiin myös kaksi kokonaan uutta toimenpidettä, jotka koskevat niityt ja avoimet alueet viherpalveluohjelman laatimista ja ekosysteemipalveluselvityksen laatimista osana kaupunkirakenne 2040-luvulle - suunnitelmaa. Tavoitteen alla olevista toimenpiteistä eniten kommentteja tuli kohtaan: "Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden, mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa." Lain mukaan kaavojen tulee olla ajantasaisia ilman ehdollisuutta. Halusimme kuitenkin jättää oheisen toimenpiteen ohjelmaan, koska sillä pyritään kiinnittämään erityistä huomiota kaavojen ajantasaisuuteen luontotiedon osalta. Lisäksi tarkensimme viherkerrointa koskevan kirjauksen muotoon: "Määrittelemme ja otamme käyttöön viherkertoimen asemakaavoissa".

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Päätavoitteen 2 otsikko muokattiin saadun palautteen perusteella muotoon: "Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät ja niiden tila paranee." Johdantotekstiä muokattiin ja siihen lisättiin mm. EU biodiversiteettistrategiasta kertova kohta ja määritelmä siitä mitä uhanalaisella lajilla tai luontotyypillä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Kohdassa 2 tuli myös useita kommentteja suoluonnosta ja suoluonnon suojelusta. Näiden kommenttien perusteella lisäsimme suoluonnontilasta kertovan lauseen johdantotosioon. Lisäsimme myös kokonaan uuden toimenpiteen, jossa selvitämme kaupungin mailla olevien soiden tilan ja ennallistamismahdollisuudet. Lisäksi suojeluprosenttia koskevaa kirjausta muutettiin siten, että siinä puhutaan nyt kaupungin metsistä ja soista. Aikaisemmin kirjauksessa puhuttiin vain metsistä, vaikka metsäpinta-alaan on laskettu myös suot mukaan. Luonnonsuojelusuunnitelman laatiminen eriytettiin omaksi toimenpiteekseen ja lisäksi METSO-kartoituksia ja arvokkaiden elinympäristöjen hoitoa ja ennallistamista koskevia kirjauksia muotoiltiin selkeämmiksi. Seurantaindikaattoreita koskenut toimenpide poistettiin ja seurantaindikaattorit liitettiin osaksi luonnonsuojelusuunnitelman tekemistä.

Päätavoitteen 4 alla olevista toimenpiteistä eniten kommentteja tuli kohtaan: "Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi." Toimenpidettä muotoiltiin saatujen kommenttien perusteella, mutta koska työ on vielä hyvin alussa, niin toimenpiteessä ei vielä tässä vaiheessa haluttu sitoutua tarkkoihin tavoitemääriin. Toiseksi eniten kommentteja tuli toimenpiteestä: "Selvitämme laidunnuksen mahdollisuutta perinnebiotooppien hoidossa ja vieraslajien torjunnassa." Myös tähän toimenpiteeseen toivottiin enemmän konkretiaa, mutta koska laidunnusta ei ole vielä Kuopion kaupungilla käytössä ja työ on tarkoitus aloittaa sillä, että selvitämme lähialueiden yrittäjien kiinnostusta ja mahdollisuuksia laidunnuksen osalta sekä laidunnukseen mahdollisesti sopivia paikkoja, niin päädyimme pitämään kirjauksen selvittämisen tasolla. Lisäksi joihinkin muihin kirjauksiin tehtiin pieniä muutoksia ja tarkennuksia.

Päätavoitteen 5 otsikko muokattiin saadun palautteen perusteella muotoon: "Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä". Palautetta tuli nimenomaan siitä, että sana monimuotoinen haluttiin otsikkoon ennen sanaa monikäyttöinen. Johdantotekstiä muokattiin ja

---

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

siihen lisättiin tietoa mm. metsien tuottamista ekosysteemipalveluista ja selvennettiin strategisen metsäsuunnitelman ja luonnon monimuotoisuusohjelman suhdetta. Tulleessa palautteessa toivottiin mm. jatkuvaan kasvatukseen siirtymistä, avohakkuista luopumista, hakkuumäärien laskemista, suojelun piirissä olevien metsäalueiden lisäämistä, FSC-sertifikaattiin siirtymistä ja lehtojen jättämistä metsätalouden ulkopuolelle. Muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvaa kasvatusta, säästöpuumäärän tavoitetta, lehtojen hoitoa ja isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia.

Alla luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaluonnokseen nähtävillä olo aikana tulleet kommentit ja vastaukset kommentteihin ja lausuntoihin.

Vastine liitteenä olevaan Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastualueen lausuntoon

Luonnon monimuotoisuusohjelman johdanto-osioon lisättiin kuvaus Helmi-elinympäristöohjelmasta ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta. Lisäksi Kuopion luonnon nykytila osioon lisättiin kuvaus Kuopion kaupungin omistamista laajimmista ja muuten hyvin tunnetuista luonnonsuojelualueista. Kuvan kolme karttaa selkeytettiin ja siihen lisättiin vesistöt ja päätiet. Tarkemmat kuvaukset Kuopion alueen uhanalaisista ja huomionarvoisista lajeista sekä direktiivilajeista tehdään osana valmisteilla olevaa luonnonsuojelusuunnitelmaa. Johdanto osioon lisättiin kohta kansallisesta kaupunkipuistosta. Ohjelmakauden kesto 2024–2030 nostettiin selvästi esille kansisivulle ja uuden ohjelman laatimisesta ja seurannasta kertovaan osioon.

Päätavoite 1

Luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden tärkeys siniviherverkoston osina nostettiin esiin johdantotekstissä. Liito-oravat nostettiin esiin johdantotekstissä.

Päätavoite 2

Kaupungin omistamissa metsissä teetettävillä METSO-kartoituksilla on tarkoitus kerätä tietoa vanhojen ja luonnontilaisen kaltaisten metsien määrästä ja laadusta sekä muista luonnon kannalta monimuotoisista metsäkohteista. Tässä kartoituksessa selvitetään myös lehtojen tilaa ja lajistoarvoja. Kuopion erityisvastuulajit otetaan mukaan valmisteilla olevaa luonnonsuojelusuunnitelmaan ja ne lisättiin mukaan toimenpiteeseen 2.4. Arvokkaiden elinympäristöjen hoito- ja ennallistamista koskevaa kirjausta 2.10 selkeytettiin ja se muutettiin muotoon: " Hoidamme ja ennallistamme arvokkaita elinympäristöjä ja haemme myös ulkopuolista rahoitusta hoitotoimille

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

esimerkiksi Kunta-Helmi-ohjelmasta. Hoidossa otetaan huomioon arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet ja lajiston säilyttäminen”.

Päätavoite 3

Hulevesien käsittelyrakenteet sijaitsevat yleensä rakennetulla alueella ja niiden sijoittelussa otetaan huomioon arvokkaat luontokohteet.

Päätavoite 5

Metsiä koskevien toimenpiteiden osalta muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvaa kasvatusta, lahopuun ja säästöpuumäärän tavoitteita ja lehtojen hoitoa.

Vastine liitteenä olevaan Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin vastualueen lausuntoon

Strategisessa metsäsuunnitelmassa asetetaan suuntaviivat metsien pitkän aikavälin käytölle ja metsänhoidon menetelmille. LUMO-ohjelman toimenpiteillä tarkennetaan strategisen metsäsuunnitelman linjauksia. Yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä tehdään luontoselvitykset, joiden perusteella pyritään turvaamaan arvokkaiden luontokohteiden säilyminen. Johdanto osion tekstiin ehdotetut lisäykset lisättiin. Muutimme päätavoitteen 5 muotoon kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä. Metsien lisäsuojelu on tärkeää ja ohjelmaan on laitettu toimenpide metsien lisäsuojelusta, jossa pyrimme lisäämään suojeltavan metsän osuuden ensivaiheessa 7 prosentista 10 prosenttiin. Kuopion kaupunki ei voi kuitenkaan yksinään olla vastuussa koko kunnan alueen metsien suojelusta.

Päätavoite 1

Lisäsimme johdantoon kuvauksen siitä, mitä keskeisellä kaupunkialueella (alue Sorsasalosta Hiltulanlahteen) tarkoitetaan siniviherverkostosuunnitelman laatimisen yhteydessä. Siniviherverkostosuunnitelmasta ei ole tarkoitus tässä vaiheessa tehdä yleiskaavatasoista eikä sitovaa vaan sillä tulee olemaan kaupunkisuunnittelua ohjaava vaikutus. Toimenpiteen ”Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden, mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa.” Lain mukaan kaavojen tulee olla ajantasaisia ilman ehdollisuutta. Halusimme kuitenkin jättää oheisen toimenpiteen ohjelmaan, koska sillä pyritään kiinnittämään erityistä huomiota kaavojen ajantasaisuuteen luontotiedon osalta.

Päätavoite 2

Rehevien metsä- ja suoluontotyyppien suojelu on nyt liitetty osaksi muita toimenpiteitä ja aikaisempi melko epämääräinen kirjaus poistettu. Suolunnonnilasta on lisätty lause päätavoitteen kaksi johdanto-osioon. Lisäsimme päätavoitteen kaksi alle myös kokonaan uuden toimenpiteen, jossa selvitämme kaupungin mailla olevien soiden tilan ja ennallistamismahdollisuudet. Lisäksi suojeluprosenttia koskevaa kirjausta muutettiin siten, että

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

siinä puhutaan nyt kaupungin metsistä ja soista. Aikaisemmin kirjauksessa puhuttiin vain metsistä, vaikka metsäpinta-alaan on laskettu myös suot mukaan.

Päätavoite 4

Toimenpidettä 4.1: "Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi." Muotoiltiin saatujen kommenttien perusteella, mutta koska työ on vielä hyvin alussa, niin toimenpiteessä ei vielä tässä vaiheessa haluttu sitoutua tarkkoihin tavoitemääriin. Lisäsimme kokonaan uuden toimenpiteen 4.3: "Jätämme kuivia ja karuja, hiekkapohjaisia pientareita, rinteitä sekä kenttiä kehittymään kuiviksi kedoiksi. Muotoilimme toimenpiteen 4.5 uudelleen muotoon:" Lisäämme lahoppuun määrää viher- ja virkistysalueilla, hyödynnämme lahoppuuta viher- ja virkistysalueiden rakenteissa (esimerkiksi lahoppuaidat, vanhat ontot puut) ja huolehdimme lahoppuujatkumosta". Toimenpide 4.7 (entinen 4.6) muutettiin muotoon: "Kaupungin mailla olevat paahdeympäristöt, perinnebiotoopit ja vastaavat uuselinympäristöt tunnistetaan, kartoitetaan ja tuodaan säännöllisen hoidon piiriin".

Toimenpiteen 4.9 (entinen 4. 8) osalta kirjausta ei haluttu muuttaa, koska laidunnusta ei ole vielä Kuopion kaupungilla käytössä ja työ on tarkoitus aloittaa sillä, että selvitämme lähialueiden yrittäjien kiinnostusta ja mahdollisuuksia laidunnuksen osalta. Lisäksi laidunnukseen mahdollisesti sopivat paikat tulee vielä selvittää.

Toimenpide 1.9 (entinen 4.10) muotoiltiin uudelleen muotoon: "Kasvatamme kaupungin taajama-alueiden puiden latvuspeittävyttä." Toimenpiteeseen ei haluttu liian tarkkaa muotoilua, koska odotamme vielä EU:n ennallistamisasetuksesta tulevaa tarkka määritelmää taajama-alueelle.

Päätavoite 5

Päätavoitteen 5 kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä osalta muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmiä, lahoppuunmäärän lisäämistä, säästöpuumäärän tavoitetta, lehtojen hoitoa ja isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia.

Päätavoite 6

Lisäsimme aikataulun toimenpiteeseen 6.3, koskien haitallisten vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman laatimista.

Päätavoite 7

Muutimme toimenpiteen 7.8 kirjauksen muotoon: "Suojaamme herkat luontokohteet kulumiselta ohjaamalla virkistyskäyttöä monimuotoisuuden ehdoilla. Edistämme luonnon kestävää virkistyskäyttöä rakenteiden, opasteiden ja neuvonnan avulla".

Vastaaaja 1

1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät -> pelkän säilymisen lisäksi voisimme tavoitella uhanalaisten lajien määrän kasvua.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Toimenpiteistä valtaosa on suunnitelmien tekemistä, ohjelmien tekemistä, tarkastelua tai kartoittamista. Nämä voisi korvata tai täydentää varsinaisella tekemisellä.

Esimerkki 1: "Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden, mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa." -kohdan voisi muuttaa muotoon "muutamme kaavaa, jos ennakoarvioiden perusteella kaavan toteuttaminen vähentää monimuotoista luontoa" tai vielä mieluummin "suunnittelemme ja toteutamme kaavat siten, että monimuotoista luontoa ei häviä".

Esimerkki 2: "Selvitämme laidunnuksen mahdollisuutta perinnebiotooppien hoidossa ja vieraslajien torjunnassa." -kohdan voisi muuttaa muotoon "Käytämme laidunnusta perinnebiotooppien hoidossa ja vieraslajien torjunnassa, silloin kun se on toimivin keino."

Esimerkki 3: "Teemme isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia kaupungin metsissä." -kohdan voisi muuttaa muotoon "Teemme isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia kaupungin metsissä ja rauhoitamme pesäpaikat".

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

-

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Pääosin hyvää työtä. Hienoa, että tällainen ohjelma on tehty. Tarve tälle on kova. Tämä lisää luottamusta Kuopion kaupunkiin ja uskoa tulevaisuuteen.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

"Tässä kohdassa on huomioitu myös talous- ja kannustinnäkökulma: ""Tuemme omaehtoista pienimuotoista vesialueiden ja virtavesien kunnostusta asiantuntija-avulla ja talkoorahalla."" Rahallinen panostus ja kannustimet voisi näkyä useammassakin kohdassa.

"Asetamme avohakkuualueen säästöpuun määrälle ja laadulle tavoitteen. Ensisijaisesti suosimme puustoryhmiä sekä säästöpuina leimikon järeimpiä puita että monimuotoisuuden kannalta merkittäviä lehtipuita, kuten haapoja ja raitoja."" -> tämän tavoitteen voisi kirjata jo tähän suunnitelmaan ja ei pelkästään tavoitteena vaan muodossa ""säästöpuun määrä avohakkuualueillamme on vähintään x kuutiota hehtaarilla"".

Yhteistyön tekeminen voisi näkyä suunnitelmassa enemmän. Esimerkiksi vieraslajien torjunta teiden varsilta tapahtuu yhteistyössä Ely:n kanssa. Myös luonnonmonimuotoisuutta tukevien yritysten ja niiden palveluiden hyödyntämistä tarvitaan. Myös kuntalaisten rooli on merkittävä. Välillisiä vaikutuksia ei tässä suunnitelmassa ole. Ehkä kaupungin tekemien hankintojen osalta voisi olla joku maininta välillisistä vaikutuksista?

Vastine

Kohta 1.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Muotoilimme päätavoitteen 2 uudelleen muotoon "Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät ja niiden tila paranee".

Kohta 2.

Kohdassa kaksi nostettujen esimerkkien osalta toimenpiteet koskevat nimenomaan selvittämistä. Esimerkiksi laidunnusta ei ole vielä Kuopion kaupungilla käytössä ja työ on tarkoitus aloittaa sillä, että selvitämme lähialueiden yrittäjien kiinnostusta ja mahdollisuuksia laidunnuksen osalta. Lisäksi laidunnukseen mahdollisesti sopivat paikat tulee vielä selvittää.

Kohta 5.

Lisäsimme avohakkuissa jätettävälle säästöpuulle määrällisen tavoitteen.

Lisäsimme vieraslajien torjuntaosion johdantotekstiin yhteistyön tekemisen paikallisen ELY-keskuksen kanssa vieraslajien torjunnan osalta. Lisäsimme myös yhteistyön luontojärjestöjen kanssa.

Kaupungin tekemien hankintojen välillisiä vaikutuksia ei ole käsitelty LUMO-ohjelmassa, vaan ne otetaan mukaan päivitystyön alla olevaan resurssiviisausohjelmaan.

Vastaaja 2**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Kts. kolmas kohta.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Toimenpiteet "Sisällytämme kaavoihin arvion kaavatyön vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen". Kaavan vaikutuksia arvoidaan jo kaavaselostuksessa, jonka sisältöön myös ympäristönsuojelupalvelut ovat vaikuttamassa. Näen erillisen raportin tekemisen (jossa todetaan samat asiat) turhana byrokratiana. Voisiko toimenpide olla mieluummin "Sisällytämme kaavojen selostuksiin arvion kaavatyön vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen".

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Jos/kun luontoa ja ekosysteemiä täytyy ajatella kokonaisuutena, näkökulmasta puuttuu kaavoituksen ja kaupunkikehityksen näkökulmasta keskeinen kysymys: vaihtoehto asuntojen, asukkaiden ja toimintojen sijoittumiselle. Jos/kun pienetkin heikennykset paikallisiin luontoarvoihin estävät esim. täydennysrakentamisen tai alueen tehokkaamman toteutuksen, minkä hinnan joudumme maksamaan siitä että se sama asuntomäärä, asukkaat ja toiminnot sijoitetaan laajemmalle maantieteelliselle alueelle, usein hävittäen enemmän luonnonmukaista tilaa kuin mitä olisi tehokkaammalla yhteiskuntarakenteella saavutettu? Vihreän siirtymän ja päästötavoitteiden kannalta on vältettävä yhdyskuntarakenteen hajautumista ja leviämistä maantieteellisesti yhä laajemmalle ja laajemmalle alueelle. Jos esimerkiksi yksittäisten liito-oravan esiintymisalueiden tiukka suojelu olemassa olevien asuinalueiden välissä johtaa siihen, että potentiaalinen muutamaan kerrostaloon mahtuva 100+ asukasta sijoittuu kauemmas yhdyskuntarakenteesta omakotitaloihin, joiden tieltä kaadetaan hehtaareittain metsään, vaikutus kokonaisuuteen luonnon, päästöjen, kustannusten ja monimuotoisuuden näkökulmasta on negatiivinen. Tiiviillä yhdyskuntarakenteella mahdollistetaan myös laajemmat ja yhtenäisemmät metsä- ja luontoalueet.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Toinen näkökulma joka mielestäni ei välity tarpeeksi selkeästi, on puuttuvat toimintaohjeet tilanteissa, jossa tietoomme tulee tapauksia, jossa aiemmin tunnistettuja luontoarvoja on tarkoituksella hävitetty (esim. kaadettu luo-1-alueella metsää, tavoitteena häätää liito-oravat jotta voidaan hakea myöhemmin lupaa rakentamiseen). Nyt ainut toimintatapa on poliisille soitto (joita asia ei kiinnosta/eivät lähde tutkimaan). Myöskään ELY-keskus ei reagoi asiaan.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Ohjelma on selkeästi ja loogisesti laadittu.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Sivulla 16 listataan linjaukset ja ohjelmat. Siitä puuttuvat asiaan liittyvinä selvitykset "Liito-oravat toimintamalli (2017)" sekä "Maaseuturakentamisen periaatteet (2016)".

Toimenpide 2.1: Kirjaus on sanamuodoltaan ehdoton eikä jätä varaa esim.

kompensaatiomenettelylle.

Toimenpide 2.4: Onko tavoitteelle annettu arviota budjetista/rahoitustarpeesta?

Toimenpide 3.3, hulevesien käsittely: Kirjauksesta ei käy ilmi missä tilanteissa tämä on toimintaohje, kaikessa rakentamisessa (myös yksityisten rakennushankkeissa) vai pelkästään kaupungin omissa hankkeissa?

Toimenpiteet 6.1 ja 6.2: voiko nämä yhdistää yhdeksi? Tarkoittavat käytännössä samaa.

Toimenpide 6.4. Katson, että kaupunkisuunnittelupalvelujen ei ole tarpeen olla mukana erillisessä vieraslajityöryhmässä, sillä se on niin kaukana ydintoiminnastamme. Resurssien näkökulmasta en katso sen olevan perusteltua saavutettaviin hyötyihin nähden. Mielellämme otamme kyllä käytännön tietoa torjuntaan liittyen esim. kaavatöiden yhteydessä.

Toimenpide 6.9: Vieraslajien ennaltaehkäisy näin tarkalla tasolla ei ole asia, jota voitaisiin määritellä kaavoissa. Tästä syystä en katso, että läsnäolollamme asiaa pohdittaessa maa-ainesten siirtelyn ja työkoneiden puhtauden näkökulmasta olisi lisäarvoa.

Vastine**Kohta 2.**

Toimenpide muutettu muotoon: "Sisällytämme kaavojen selostuksiin arvion kaavatyön vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen."

Kohta 3.

LUMO-ohjelmalla ei voida vaikuttaa kansainväliseen tai kansalliseen lainsäädäntöön ja EU:n säädöksiin direktiivilajien osalta, joihin myös liito-orava kuuluu. Kuopion kaupungin LUMO-ohjelmalla ei myöskään voida vaikuttaa luonnonsuojelulain piirissä oleviin asioihin.

Luonnonsuojelulain osalta paikallinen ELY-keskus on valvova viranomainen. Luonnonsuojelulain mukaan kunnalla on vain luonnonsuojelun edistämisen tehtävä. Tärkeää on toki yhteistyön tiivistäminen eri viranomaisten välillä.

Kohta 5

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Sivun 16 listaan linjaukset ja ohjelmat on lisätty "Liito-oravat toimintamalli (2017)" sekä "Maaseurakentamisen periaatteet (2016)".

Luonnonsuojeluprosentin osalta tarkempi arvio suojelutarpeesta tehdään myöhemmin METSO-kartoitusten ja muiden kaupungin metsiä ja soita koskevien luontotietojen pohjalta. Luonnonsuojelusuunnitelmassa otetaan tarkemmin kantaan suojeltaviin alueisiin. Rahoitus ja esimerkiksi mahdollinen suojelu METSO-ohjelman kautta selvitetään jokaisen suojeltavan alueen osalta erikseen.

Rakentamisen aikaisten hulevesien osalta pyrimme ensivaiheessa vaikuttamaan kaupungin toimintaan ja myöhemmin myös yksityisten rakentajien toimintaan.

Kaupunkisuunnittelupalvelut on poistettu yhteistyötahoista toimenpiteistä 6.4 ja 6.9.

Vastaaja 3**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Kyllä

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Kyllä

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Liikkumisen, energian käytön ja autoilun vähentäminen kaupunkiympäristössä. Tavoitteena voisi olla kävelykeskusta, jossa autot jätetään kaupungin laidoille.

Uudisrakentamisessa huomioitava tonttipuiden säästäminen ja velvoite istuttaa myös hyöty yms. kasveja sekä imeyttää muodostuvat hulevedet.

Ekologisen elämäntavan mahdollistaminen taajamissa tai maaseudulla, esim. tonttitarjonnalla, ekotalossa maaseudulla asuen ja tuottaen omat ruokatarpeet ja/tai energiaa itselle ja pienessä mitassa muille.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Monipuolinen huomioiden, että vaikuttavien toimenpiteiden valitseminen ei ole helppoa.

Säilytettävän lähiluonnon pitäisi myös kestää kulutusta ja ravinteita ja pysyä tai pystyä säilyttämään samalla myös elinpaikkana erilaisille uhanalaisille lajeille.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Saksassa ja muissakin vauriissa maissa on velvoite ennallistaa alueita kun uusia alueita otetaan asumiseen. Uusien alueiden raivaamista pitäisi välttää ja tukea esim. asumista nuutuissa kuntakeskuksissa.

Liikenne ja infrahankkeissa on päällekkäisyyksiä, kantatie, moottoritie, junarata, sähkölinja, lentokenttä, pitäisi pystyä vaikuttamaan, että keskitytään kehittämään esim. raide- ja vesiliikennettä, jolloin luonnolle / viheryhteyksille jäisi muut alueet. Teiden parantaminen on typeryyttä kun autoilun aiheuttamia haittoja pitäisi vähentää merkittävästi.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Vastine

Kohta 3.

Liikkumisen, energian käytön ja autoilun vähentäminen kaupunkiympäristössä sekä kävelykeskusta ovat asioita, jotka kuuluvat resurssiviisausohjelman piiriin ja ne tulevat mukaan nyt päivitettävänä olevaan resurssiviisausohjelmahan. LUMO-ohjelmassa on toimenpide viherkertoimen määrittelyn ja käyttöönoton osalta. Viherkertoimen avulla voidaan vaikuttaa tonttien kasvillisuuden määrään.

Kohta 5.

Liikennejärjestelyt ja infrahankkeet ovat asioita, jotka eivät kuulu LUMO-ohjelman piiriin. Osaan niistä käsitellään resurssiviisausohjelmassa ja osa on taas valtion päätäntävällässä olevia asioita.

Vastaaja 4**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

7 päätavoitetta riittävän kattavia.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Tavoitteen 7 kohta: kehitetään menetelmiä missä asukkaat saadaan osallistumaan alueen hoitoon (puistokummi toiminta)

Kohta 7.11 yhteistyötahoon lisätään KYP/ kaupunkitekniikan palvelut

Kohta 7.8 herkillä luontokohteilla ja arkiympäristöissä esim. lähipuistoissa.

Kohta 1.1 yhteistyötahoon lisätään KYP/kaupunkitekniikan palvelut

Kohta 1.2 monimuotoista luonto tai muuta kaupunkiekologista yhteyttä esim. hulevesien luonnonmukaisia yhteyksiä.

Kohta 3.2 vastuutahon teksti muotoa poikeaa muista kohdista

3.3 Rakentamisen aikaisen hulevesien hallinnan parantaminen. Olisi hyvä laatia rakentamisen aikaisen hulevesien käsittelyohje, joka koskisi myös yksityistä rakentajaa.

4 kohta yleinen kuvailu korjaatanko lause muotoon: Tavoitteen toteutuminen edellyttää luonnon ominaispiirteiden tunnistamista ja huomioonottamista suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa.

4.1 suunnittelemme uusniittyjä ja muita avoimia alueita

4.4 Lisäämme lahoppuun määrää viher- ja virkistysalueilla ja hyödynnämme lahoppuuta erilaisissa rakenteissa esim lahoppuaidat, maapuut ja pystypökkölet.

4.7 Vastuuseen lisätään yhteistyössä KYP/Kaupunkitekniikanpalvelut (avoimet viheralueet ohjelma)

4.9 Lisäämme (ei ripustamme) linnun...

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

1. kohta Kaupungin strategisen metsäsuunnitelman mukaisesti laadimme Luonnon virkistyskäytön suunnitelma (Valtioneuvoston asetus) Vastuutahot: KYP/ Maaomaisuuden hallintapalvelut KYP/Kaupunkitekniikan palvelut

4 kohta. Selvitämme ja käytämme biohiiltä kasvualustoissa sekä hulevesien käsittelyssä maaperän hiilivaraston lisäämisessä ja kasvien kasvun parantamisessa. (pitkäikäiset katupuut)

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Hyvä ja kattava.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Käsitteet:

Esitetään hulevesien käsitteen määrittelyssä lisäys rakennusten perustusten kuivatusvesi.

Lisätään käsitteiden määritelmä: kaupunkivihreä, kaupunkiluonto ja lähiluonto.

Vastine

Kohta 2

Kaupunkitekniikan palvelut on lisätty yhteistyötahoina toimenpiteisiin 7.11, 1.1 ja 4.8 (entinen 4.7).

Toimenpide 7.8 liittyy nimenomaan herkkien luontokohteiden suojelemiseen kulutukselta.

Virkistyskäyttö rakenteita ja opastettuja reittejä voi toki olla muuallakin.

Hulevesien luonnonmukaiset yhteydet eivät mielestämme kuulu toimenpiteen 1.4 (entinen 1.2) keskeiseen sisältöön, mutta hulevesien luonnonmukaisista yhteyksistä lisättiin maininta johdantotekstiin.

Toimenpiteen 3.2 vastuutahon tekstin muoto korjattu.

Toimenpiteeseen 3.3 lisätty rakentamisen aikaisten hulevesien hallinnan käsittelyohjeen laatiminen.

Johdannossa ollut lause korjattu muotoon: "Tavoitteen toteutuminen edellyttää luonnon ominaispiirteiden tunnistamista ja huomioonottamista suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa."

Toimenpide 4.1 koskee nimenomaan nurmikoiden kehittämistä niityiksi. Emmekä halua muuttaa kirjausta nurmikoiden osalta. Toki niittyjä voi perustaa muuallekin ja ne kaikki lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Toimenpide 4.5 (entinen 4.4) Muutettiin muotoon "Lisäämme lahoppuun määrää viher- ja virkistysalueilla, hyödynnämme lahoppuuta viher- ja virkistysalueiden rakenteissa (esimerkiksi lahoppuaidat, vanhat ontot puut) ja huolehdimme lahoppuujatkumosta."

Mielestämme ripustamme on parempi sana kuin lisäämme, koska pöntöt yleensä ripustetaan.

Kohta 3

Toimenpidettä luonnon virkistyskäyttösuunnitelman tekemisestä ei mielestämme ole tarpeen lisätä LUMO-ohjelmaan. Toimenpide on jo mukana strategisessa metsäsuunnitelmassa, eikä sitä ole tarpeen lisätä moneen ohjelmaan. Virkistyskäyttösuunnitelman osalta tehdään yhteistyötä maaomaisuuden hallintapalveluiden kanssa.

Emme täysin ymmärtäneet, että mihin kohtaan LUMO-ohjelmaa kommentti neljä liittyy.

Hulevesien määritelmään laitettu lisäys rakennusten perustusten kuivatusvesistä.

Käsitteisiin lisätty termit kaupunkivihreä, kaupunkiluonto ja lähiluonto.

Vastaaaja 5**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

kyllä

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

kyllä

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

-

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Kiitettävän kunnianhimoisia tavoitteita. Toivottavasti myös rahakirstuja vartioivat päättäjät saadaan myös ymmärtämään niiden tärkeys, jotta ne etenisivät toteutusvaiheeseen.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Vierastan pehmosanan, ekosysteemipalvelut, käyttöä, sillä se antaa mielikuvan että luonto olisi ihmisen palvelija, jota arvotetaan rahallisesti. Ihmisen ja luonnon suhdetta kuvaisi paremmin eräiden tutkijoiden käyttämä termi: ekosysteemiorjuus.

Kohdan 7. otsikkoa muuttaisin esim. muotoon Monilla Kuopiolaisilla on vahva luontosuhde...

Vastine

Kohta 5

Ekosysteemipalvelut on terminä paremmin tunnettu ja yleisemmin käytetty kuin termi ekosysteemiorjuus.

Päätavoitteet on pyritty muotoilemaan kunnianhimoisiksi ja melko laajoiksi minkä takia haluamme säilyttää nykyisen muotoilun.

Vastaaja 6**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Monimuotoisuusohjelman tavoitteissa monimuotoisuuden tulee olla tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä. Kohdassa 5 ensimmäiseksi nostetaan kaupungin metsien monikäyttö, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa taloudellista tai muuta hyötyä ihmisille.

Monimuotoisuusohjelmassa pääpainon tulee olla muiden lajien ja elinympäristöjen turvaaminen.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Useimmat toimenpiteet ovat hyviä monimuotoisuuden edistämisen kannalta. Joihinkin kohtiin esitetään tarkennuksia:

1. Kaupunkivihreän määrä kasvaa

1.1. Laadimme keskeiselle kaupunkialueelle (Siilinjärven ja Hiltulanlahden välinen alue) yhden yhtenäisen, yleiskaavatasoisen ja sitovan siniviherverkostosuunnitelman, jolla turvaamme laajat yhtenäiset viheralueet ja rannat sekä niiden väliset yhteydet. Lisäksi osoitamme uusien siniviheryhteyksien tarpeet.

1.2. Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden. mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa. (Kaavojen tulee olla ajan tasalla ilman ehdollisuutta.)

2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyytit ja lajit säilyvät

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

2.3. Tavoitteemme on ensi vaiheessa suojella vähintään 10 % kaupungin metsien kasvullisesta metsämaasta. (selitys: ks. kysymys nro 3)

2.8. Tähän kohtaan tarvitaan konkreettinen tavoite samaan tapaan kuin kohdassa 2.3. Pelkkä huomion kiinnittäminen rehevien metsä- ja suoluontotyyppien suojeluun ei riitä.

3. Vesialueiden tila on hyvä ja niiden luonto monimuotoista

Mikäli lumenkaatopaikoilla ei ole sulamisvesien suodatusta/hidastusta, niin sellaiset olisi syytä rakentaa. Lumien mukana lumenkaatopaikoille kertyy roskaa ym. vesistöihin kuulumatonta.

3.5. Turvaamme luonnontilaisten pienvesien hyvän tilan.

4. Lähiluonto, kulttuuriympäristöt ja rakennetut alueet ovat monimuotoisia

4.1. Määritämme ensi tilassa konkreettisen tavoitteen niittyjen määrästä. Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi. Jätämme kuivia ja karuja, hiekkapohjaisia pientareita sekä rinteitä kehittämään kuiviksi kedoiksi.

4.4. Lisäämme lahopuun määrää viher- ja virkistysalueilla säästämällä vanhoja onttoja puita sekä hyödynnämme lahopuuta virkistysalueiden rakenteissa (esim. lahopuuaidat) ja huolehdimme lahopuujatkumosta.

4.6. Kaupungin mailla olevat perinnebiotoopit ja vastaavat uuselinympäristöt tunnistetaan...

4.8. Lisäämme laidunnusta perinnebiotooppien hoidossa ja vieraslajien torjunnassa.

4.10. Lisäämme taajamametsien ja kaupunkipuistojen peitteisyyttä ja kasvatamme latvuspeittävyttä.

5. Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä

Kuopion kaupungilla onkin iso rooli metsäluonnon monimuotoisuuden vaalimisessa.

Taloustmetsien hakkuumääriä vähennetään ja niissä suositaan pääsääntöisesti metsän jatkuvaa kasvatusta. Virkistysmetsissä suositaan hallittua hoitamattomuutta. Tärkeät elinympäristöt ja arvokkaat luontokohteet jätetään kokonaan käsittelyn ulkopuolelle. Hakkuita ei toteuteta lintujen parhaaseen pesimäaikaan huhtikuun puolestavälistä heinäkuun puoleenväliin.

5.1. Kaupungin metsissä edistetään monimuotoisuutta paremmin huomioivaa metsienhoitoa. Taloustmetsien hakkuumääriä vähennetään ja virkistysmetsissä suositaan hallittua hoitamattomuutta.

5.3. Turvaamme lahopuujatkumon metsissämme säästämällä vanhoja puita ja antamalla niiden kuolla luontaisesti. Annamme lahopuun määrän lisääntyä vähintään 10 kuutioon hehtaarilla kaupungin taloustmetsissä ja vähintään 20 kuutioon virkistysmetsissä.

5.5. Lisäämme metsien monimuotoisuutta säästämällä vanhoja metsiä, haapoja ja raitoja ja lisäämällä lehtipuuston määrää, ja ylläpidämme sekä lisäämme metsien rakenteellista vaihtelua muun muassa riistatiheiköiden avulla.

5.6. Jätämme vanhat tai järeät haavat, raidat, tuomet, terva- ja harmaalepät, pihlajat, jalot lehtipuut sekä kelot ja ylisukupolviset isot maisemapuut metsänhoitotoimenpiteiden ulkopuolelle.

5.7. Lehdoissa painotamme monimuotoisuutta jättämällä lehtoja pääsääntöisesti käsittelyn ulkopuolelle.

5.8. Taloustmetsissä toteutetaan pääsääntöisesti jatkuvaa kasvatusta.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

5.9. Avohakkuualueiden määrää vähennetään alle puoleen nykyisestä. Asetamme avohakkuualueen säästöpuun määrälle ja laadulle tavoitteen...

5.10. Selvitämme luonnonhoidollisen kulotuksen mahdollisuutta **ja kulotuksen optimaalista ajankohtaa lintujen pesimisen kannalta** palaneessa puussa elävän lajiston elvyttämiseksi Kallaveden saaristossa ja metsänhoidollisen kulotuksen mahdollisuuksia talousmetsissä sekä osayleiskaavojen VR-alueilla.

5.12. Teemme isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia kaupungin metsässä **ja suojelemme pesäpaikat.**

6. Haitallisten vieraslajien torjunta on toimivaa ja tehokasta

6.3. Laadimme **ensi tilassa** haitallisten vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman...

6.9. Huomioimme haitallisten vieraslajien torjunnan maankäytössä ja ennaltaehkäisemme haitallisten vieraslajien leviämistä maa-ainesten ja työkoneiden mukana. (Tähän tarvitaan käytännön toimenpide: mitä urakoitsijoilta edellytetään?)

7. Kuopiolaisilla on vahva luontosuhde, he ymmärtävät luonnon monimuotoisuuden arvon ja toimivat vastuullisesti lähiluontonsa hyväksi

7.8. Suojaamme erityisen herkäät luontokohteet kulumiselta ohjaamalla virkistyskäyttöä monimuotoisuuden ehdoilla. Edistämme luonnon kestäväää virkistyskäyttöä rakenteiden, opasteiden ja neuvonnan avulla.

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Monimuotoisuusohjelman mukaan Kuopion alueella uhanalaisiksi luokiteltuja luontotyyppisiä on erityisesti soiden ja metsien luontotyyppiryhmissä. Luontotyyppien uhanalaistumista aiheuttavia syitä ovat muun muassa metsien talouskäytöstä johtuvat metsäelinympäristöjen muutokset. Tiukkaan, myös metsäntaloutta rajoittavaan suojeluun tähtäävien ohjelma-alueiden osuus koko kunnan pinta-alasta on varsin vaatimaton 0,18 %.

Näin ollen monimuotoisuusohjelmaan tulee kirjata huomattavasti kunnianhimoisempia tavoitteita metsien osalta. Tärkeimmät toimenpiteet ovat metsäntaloutta rajoittavan suojelun huomattava lisääminen kasvullisella metsämaalla, ja käsittelyn piiriin jäävien talousmetsien hakkuumäärien vähentäminen.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Tuleva ohjelma on parempi ja kattavampi kuin edellisen kauden monimuotoisuusohjelma.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Tarvitaan selkeä linjaus LUMO-ohjelman vaikutuksista Kuopion kaupungin metsästrategiaan ja maankäyttösuunnitelmiin.

Lisäksi johdantoon ja termeihin tarvitaan muutama lisäys:

Johdanto

Tähän ohjelmaan on koottu tavoitteet ja toimenpiteet, joiden avulla kaupunki omassa toiminnassaan jatkaa **ja edistää** luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Esimerkiksi talousmetsissä tapahtuvan luonnonhoidon keinoja ovat **hakkuiden vähentäminen, kiertoajan pidentäminen, peitteisen metsän ylläpitäminen, lahoppuun määrän lisääminen, arvokkaiden elinympäristöjen turvaaminen ja säästöpuiden jättäminen hakkuiden yhteydessä.**

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Nämä käsitteet tulisi selittää:

Viherkerroin

Kaavamerkinnän selitykset (SL ja LUO)

Uuselinympäristö

Riistatiheikkö

Vastine

Kohta 1

Päätavoitteen 5 otsikko on muotoiltu uudelleen muotoon: "Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä".

Kohta 2

Päätavoite 1

Johdantoon on lisätty kuvaus siitä, mitä keskeisellä kaupunkialueella (alue Sorsasalosta Hiltulanlahteen) tarkoitetaan siniviherverkostosuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Siniviherverkostosuunnitelmasta ei ole tarkoitus tässä vaiheessa tehdä yleiskaavatasoista eikä sitovaa vaan sillä tulee olemaan kaupunkisuunnittelua ohjaava vaikutus.

Toimenpiteen "Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden, mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa." Lain mukaan kaavojen tulee olla ajantasaisia ilman ehdollisuutta. Halusimme kuitenkin jättää oheisen toimenpiteen ohjelmaan, koska sillä pyritään kiinnittämään erityistä huomiota kaavojen ajantasaisuuteen luontotiedon osalta.

Päätavoite 2

Rehevien metsä- ja suoluontotyyppien suojelu on nyt liitetty osaksi muita toimenpiteitä ja aikaisempi melko epämääräinen kirjaus poistettu.

Päätavoite 3

Siikalahden isolla lumenkaatopaikalla on sulamisvesien suodatus. Muiden pienempien lumenkaatopaikkojen osalta paikalle kertynyt sepeli ja roskat kuuluvat urakoitsijoiden siivottavaksi keväällä.

Päätavoite 4

Toimenpidettä 4.1: "Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi." muotoiltiin saatujen kommenttien perusteella, mutta koska työ on vielä hyvin alussa, niin toimenpiteessä ei vielä tässä vaiheessa haluttu sitoutua tarkkoihin tavoitemääriin.

Toimenpiteeseen 4.5 (entinen 4.4) lisättiin teksti: huolehdimme lahoppuujatkumosta.

Toimenpide 4.7 (entinen 4.6) muutettiin muotoon: "Kaupungin mailla olevat paahdeympäristöt, perinnebiotoopit ja vastaavat uuselinympäristöt tunnistetaan, kartoitetaan ja tuodaan säännöllisen hoidon piiriin".

Toimenpiteen 4.9 (entinen 4. 8) osalta kirjausta ei haluttu muuttaa, koska laidunnusta ei ole vielä Kuopion kaupungilla käytössä ja työ on tarkoitus aloittaa sillä, että selvitämme lähialueiden rittäjien kiinnostusta ja mahdollisuuksia laidunnuksen osalta. Lisäksi laidunnukseen mahdollisesti sopivat paikat tulee vielä selvittää.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Toimenpide 1.9 (entinen 4.10) muotoiltiin uudelleen muotoon: "Kasvatamme kaupungin taajama-alueiden puiden latvuspeittävyttä." Toimenpiteeseen ei haluttu liian tarkkaa muotoilua, koska odotamme vielä EU:n ennallistamisasetuksesta tulevaa tarkka määritelmää taajama-alueelle.

Päätavoite 5

Päätavoitteen 5 kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä osalta muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmiä, lahopuunmäärän lisäämistä, säästöpuumäärän tavoitetta, lehtojen hoitoa ja isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia.

Päätavoite 6

Lisäsimme aikataulun toimenpiteeseen 6.3, koskien haitallisten vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman laatimista.

Päätavoite 7

Muutimme toimenpiteen 7.8 kirjauksen muotoon: "Suojaamme herkat luontokohteet kulumiselta ohjaamalla virkistyskäyttöä monimuotoisuuden ehdoilla. Edistämme luonnon kestävää virkistyskäyttöä rakenteiden, opasteiden ja neuvonnan avulla".

Kohta 3

Metsien lisäsuojelu on tärkeää ja ohjelmaan on laitettu toimenpide metsien lisäsuojelusta, jossa pyrimme lisäämään suojeltavan metsän osuuden ensivaiheessa 7 prosentista 10 prosenttiin. Kuopion kaupunki ei voi kuitenkaan yksinään olla vastuussa koko kunnan alueen metsien suojelusta.

Kohta 5

Kohdassa esitetyt korjaukset on lisätty ohjelman johdanto-osioon.

Käsitteistä on lisätty mielestämme keskeisimmät eli viherkerroin ja kaavamerkintöjen selitykset.

Vastaaja 7**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Kyllä. Kiinnitin huomion järjestykseen 3. ja 4, 4. linkittyy vahvemmin zseen, mutta järjestys ei varmaankaan merkityksellinen

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

uskaisin, että riittävän kattavia, mutta kohdat 12 ja 14 vaatii vielä avaamista. "selvitämme kaavojen ajantasaisuuden. Ehkä järjestys taas kiinnittää huomion, vaikkei varmaankaan ole varsinaisesti tärkeysjärjestyksessä.

4. Lähiluonto --- Toimenpiteet - vaikuttavuus- vasta viimeisenä latvuspeitteisyyden lisääminen ja nurmikoiden muuttaminen niityiksi ensimmäisenä. Väkisinkin pidemmässä listauksessa alkupään nostot saa enemmän painoarvoa.

5.3 lahopuun määrän lisääminen/kuutiomäärät. Olisi kiinnostavaa tietää miten mitataan tai seurataan? Näkeekö jostain tietoa?

6.2 Onko tällä hetkellä jo sisäinen luontotietojärjestelmä?

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

ei äkkiseltään

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Todella hienoa, että saadaan "kansiin" tiivistetysti ja konkreettisesti ajantasaista taustaa sekä keinoja ja vastuunjakoa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. E erityisen hienoa, että asia on myös perusteellisesti, mutta tiiviisti pohjustettu mm. kokoamalla lainsäädäntö ja kansainväliset sitoumukset. (tärkeää tiedon jakoa)

Muutamia huomioita, kun ensi kertaa raporttia luin (en ole ollut prosessissa mukana). Viitattiin edelliseen versioon, mutta ei mainittu mille asioille ei ollut tehty mitään? Ekologisen kompensaation osalta särähtää "toisaalla". Eikös alueen laajuudesta riippuen, pyrkiä kompensoimaan myös alueen sisällä, vaikka helpompi siirtää toisaalle. Muut kommentit kysymysten alla. Kommenteista huolimatta kokonaisuus vaikuttaa erittäin hyvältä ja tosi hieno homma, että tulee valmiiksi. Hyvä, että olette osallistaneet laajasti.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Luontotietoaineiston saatavuus paikkatietopohjaisesti olisi erittäin tärkeää ja vaikuttaa monien näistä tavoitteista toteutettavuuteen!

Hyvä suunnittelu edellyttää riittäviä lähtötietoja.

Mitä tietoja on saatavissa pitäisi olla myös laajemmin tiedossa. Tämä liittyy kohtaan kehitämme kaupungin luontotietojärjestelmää. Korostan paikkatietopohjaisuutta ja laajaa saatavuutta.

Vastine

Kohta 1

Kävimme vielä toimenpiteet uudelleen läpi ja muutimme järjestystä vähän niin, että järjestys olisi mahdollisimman looginen. Sinällään toimenpiteet eivät ole paremmuusjärjestyksessä.

Kohta 2

Muutimme toimenpiteiden järjestystä.

Lahopuun määrää luonnonsuojelalueilla seurataan koaloilla ja lahopuun määrästä kaupungin virkistys- ja talousmetsissä saadaan tieto uuden metsäluonnon monimuotoisuuden seuranta- ja mittausjärjestelmän kautta. Toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan vuosittain ympäristökertomuksen yhteydessä. Ympäristökertomus julkaistaan vuosittain kaupungin nettisivuilla.

Kaupungilla on olemassa luontotietojärjestelmä, mutta sitä halutaan kehittää edelleen toimivammaksi.

Kohta 4

Ekologisen kompensaation käyttö on vielä hyvin alussa ja sitä pyritään selvittämään LUMO-ohjelman ohjelmakauden aikana.

Vastaaja 8**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Jos ohjelman tarkoituksena on turvata luontoa vain Kuopion kaupungin alueella, niin päätavoitteet ovat teemoiltaan melko kattavia, joskin maatalousluonto (esim. peltolinnusto) jää

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

vain (ja vain uhanalaisten peltolintulajien osalta) kohdan 2 maininnan "uhanalaiset lajit säilyvä" alle. Samoin jää huomiotta viljelysalueiden monimuotoisuuden ja esim. torjunta-aineiden vaikutus pölyttäjiin ja maaperäeliöstön monimuotoisuuteen.

Toimimivan ekosysteemien, esim. suoluonnon osalta tavoitteita on nyt osattava lukea monesta kohdin. Esim. ei-uhanalaisiksi luokiteltujenkin suoluontotyyppien säilymisellä on yleensä suora yhteys myös niihin liittyvien uhanalaisten suoluontotyyppien ja vesien hyvän tilan säilymiseen/ennallistamiseen. Eheidän hydrologisten kokonaisuuksien merkitys, kuten muidenkin toimivan ekosysteemien/ekosysteemipalvelujen merkitys näkyy tavoitteissa nyt vain välillisesti (niitä tarvitaan, jotta esim. kohta 2 ja 3 toteutuisivat).

Kaupungin "metsien" osalta voisi käyttää termiä kaupungin metsätalousmaa tai kaupungin omistamat maat pelkkien metsien sijaan, silloin mukaan tulee myös niillä sijaitsevien soiden, kallioiden, pienvesien, perinneympäristöjen yms. alueiden monimuotoisuus.

Kuopion aluetta laajempi kaupungin ja kaupunkilaisten vaikutus luonnon monimuotoisuuteen puuttuu ohjelmasta kokonaan.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Päätavoite 1.

"Kaupunkivihreän määrä kasvaa". Jos EU:n ennallistamisasetus hyväksytään ennen Kuopin LUMO-ohjelman valmistumista, on tähän saatavissa tavoiteprosenttiosuus suoraan ennallistamisasetuksesta. Mittari ja seuranta tarvitaan joka tapauksessa.

Toimenpide 1.3 "Sisällytämme kaavoihin arvion kaavatyön vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen." Tarkoitetaanko tässä toteutuneen kaavan vaikutusten arviointia? Se tarvitaan.

Toimenpide 1.4 "Selvitämme, miten hyvitämme kaavatyön luonnon monimuotoisuudelle aiheuttaman heikennyksen lisäämällä monimuotoisuutta toisaalla (ekologinen kompensatio)." Vai kaavan (toteutuessaan)? Selvitämmekö vain, vai hyvitämmekö myös? Tulee lisätä lause myös hyvittämisestä, ei vain selvittämisestä.

Päätavoite 2.

Yleisosassa "Lisäksi arvokkaita elinympäristöjä hoidetaan ja ennallistetaan tarvittaessa. "Mitä tarkoittaa "tarvittaessa"? Tavoitemäärät tai prosentit olisi hyvä olla, sekä kytkentä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin: "Vuoteen 2030 mennessä palautetaan ennalleen ekosysteemit, joiden tila on huonontunut tai jotka sisältävät runsaasti hiiltä, luontotyyppien ja lajien osalta ei ole havaittavissa suojelun kehityssuuntausten ja suojelun tilan heikkenemistä ja vähintään 30 prosenttia niistä saavuttaa suotuisan suojelun tason tai niiden suojelun suuntaus kääntyy nousuun."

Toimenpide 2.3 "Teemme luonnonsuojelusuunnitelman vuosille 2025–2035. Kaupungin metsiä on tällä hetkellä suojeltu noin 7 %. Tavoitteemme on ensi vaiheessa suojella vähintään 10 % kaupungin metsistä. Tarkempi arvio suojelutarpeesta tehdään myöhemmin METSO-kartoitusten ja muiden kaupungin metsiä koskevien luontotietojen pohjalta." Tässä olisi syytä olla eri toimenpiteet ls-suunnitelmalle ja metsien suojelulle, sillä ls-suunnitelmaan kuulunee muutakin kuin metsät ja se sisältänee myös ennallistamistoimia. Olisiko sille parempi nimike luonnonsuojelu- ja luonnonhoitosuunnitelma? 10 % suojelutavoite tulee laskea kaikista

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

kaupungin omistamista maista, ei vain metsistä, toki niin, että myös metsistä suojellaan vähintään 10 %.

Toimenpide 2.5 "Suojellemme soidensuojelun täydennysohjelman kaupungin maalla olevat kohteet rauhoituspäätöksin." Onko sto riittävä Kuopion osalta, sehän on tehty valtakunnallisella resoluutiolla? Paljonko siihen sisältyy aluetta Kuopion alueella? Eikö ole tarve selvittää tarkemmin juuri Kuopion (kaupungin) alueen soiden tila, sekä suojelu- ja ennallistamistarpeet? Ja asettaa niille 10 - 30 % suojelutavoite. Soiden suojelutarpeen määrittelyssä tärkeää on myös hydrologisten kokonaisuuksien ja ennallistamistarpeen tarkastelu yhdessä pienvesien ja metsien kanssa.

Toimenpide 2.8 "Pohjois-Savossa lehdot ja ravinteiset suot ovat huonosti edustettuna suojelualueverkostossa. Kiinnitämme erityistä huomiota rehevien metsä- ja suoluontotyyppien suojeluun Kuopion lehtokeskuksen alueella" Tavoite suojeluosuuden tulisi olla 10-30 %, sisältäen tarvittaessa myös ennallistamis- ja luonnonhoitotoimia. Toimenpiteen toteutumista tulee seurata esim. luontotyyppi- tai luontotyyppiryhmäkohtaisella suojeluprosentilla ja luontotyyppien edustavuuden kehittymisellä.

Toimenpide 2.9 "Arvokkaita luontokohteita hoidetaan tarvittaessa. Hoidossa otetaan huomioon arvokkaiden luontotyyppien ominaispiirteet ja lajiston säilyminen." Ks. edellä. Mitä tarkoittaa "tarvittaessa"? Tavoiteprosentit? Myös kunnostuskelpoiset perinnebiotoopit on syytä sisällyttää tähän, jos niiden arvoluokka voidaan kunnostustoimin nostaa kunnostuskelpoisesta arvokkaaksi. Toimenpide 2.11 "Kehitämme luonnon monimuotoisuuden seurantaindikaattoreita." Näitä tulee myös käyttää ja seurantatulokset raportoida suunnitelmallisesti.

Päätavoite 3.

"Tavoitteen toteutuminen edellyttää hulevesien laadullista hallintaa, pienvesien ja vesistöjen huomioonottamista maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa ja tarvittaessa pienvesien tai vesistöjen kunnostamista." Mitä tarkoittaa "tarvittaessa"? Tavoitetila?

Toimenpide 3.5 "Turvaamme luonnontilaisten pienvesien tilan." Entä lähes luonnontilaiset? Täysin luonnontilaisia pienvesiä enää tuskin löytyy. Parempi muotoilu olisi "Emme heikennä pienvesien tilaa". Jos heikennys on välttämätöntä yleisen edun mukaisissa hankkeissa, tulee heikennys hyvittää ekologisella kompensaatiolla.

Toimenpide 3.6 "Kunnostamme ja ennallistamme pienvesiä suunnitelmallisesti." Tavoite? Mihin suunnitelmaan tämä perustuu? Onko vielä tarpeen tehdä suunnitelma(t)?

Toimenpide 3.11 "Parannamme vaelluskalakantojen, virtavesien ja vesieliöstön tilaa vesistökuunnostuksilla ja istutuksilla sekä poistamalla vaellusesteitä." Tässä olisi hyvä olla määrällisiä tavoitteita. Vaatiiko vielä selvityksen/suunnitelman tekoa?

Päätavoite 4.

Toimenpide 4.1 "Kehitämme nurmikoita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi." Tässä olisi hyvä olla määrällisiä tavoitteita, joita seurataan. Voitaisiinko nämä laskea OECM -alueiksi? Jos pyritään siihen, että OECM-alueita tai vastaavia olisi elinympäristötyypeittäin 20 % pinta-alasta (10 % tiukasti suojellun lisäksi) olisi "nurmikoiden" (miten se sitten määritelläänkin") niityiksi muuttamisellekin hyvä tavoiteosuus olisi tässä ohjelmassa vähintään 20 %.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Toimenpide 4.3 "Suosimme pölyttäjille tärkeiden raitojen, muiden pajujen ja niittymäisen kasvillisuuden esiintymistä kaupungin viheralueilla sekä lisäämme pölyttäjien ravintokasveiksi sopivia kukkia, puita ja pensaita. " Alueet joilla näitä toimenpiteitä tehdään, sekä pajukot voisi ehkä myös laskea OECM -alueiksi, niille olisi siten myös tässä ohjelmassa perusteltu tavoiteosuus vähintään 20 % kaupungin viheralueista.

Toimenpiteen 4.4 ja 4.5. Kuten toimenpiteet 4.1 ja 4.3.

Toimenpiteet 4.6 ja 4.7 "Kaupungin mailla olevat perinnebiotoopit ja soveltuvat uuselinympäristöt tunnistetaan, kartoitetaan ja tuodaan säännöllisen hoidon piiriin." ja "Kehitämme niittyjen, kulttuuriympäristöjen ja perinneympäristöjen verkostoa." Tässä tulisi olla määrällisiä tavoitteita, joihin sisältyy tarvittaessa uusien tällaisten alueiden luominen kunnostuskelpoisista alueista, jotta määrällisiin tavoitteisiin päästään. Tässä voitaisiin hyödyntää myös muiden maanomistajien maita vapaaehtoisuuden pohjalta. Niiden hoidon järjestämiseksi kaupunki voisi vuokrata alueita omaan hallintaansa, ja järjestää niiden hoidon esim. Kunta-Helmi-hankkeina. Nämä alueethan eivät ole yleensä kovin suuria, joten vuokratustannus tuskin tulee ylivoimaiseksi ja yksityiselle maanomistajille vuokra voisi olla hyvä kannustin. Kaavoitukseltaan keskeneräisillä alueilla määräaikainen vuokrasopimus voisi tuoda väliaikaisen ratkaisun alueiden säilymiseksi ja kaavoituksen yhteydessä niiden säilyminen voitaisiin turvata rakennusoikeuden sijoittelulla maanomistajan etuja vaarantamatta. Näissä voitaisiin myös tarkastella alueiden ostoa joko kaupungille virkistysalueiksi tai puustoisten perinnebiotooppien osalta valtiolle osana METSO-elinympäristöohjelmaa.

Toimenpide 4.10 "Kasvatamme kaupunkialueen puiden latvuspeittävyttä." Ks yllä. Määrällinen tavoite ennallistamisasetuksesta? Seuranta ja raportointi tarpeen.

Päätavoite 5.

Toimenpide 5.3 "Turvaamme lahoppuujatkumon metsissämme. Annamme lahoppuun määrän lisääntyä 10 kuutioon hehtaarilla kaupungin talousmetsissä ja 20 kuutioon virkistysmetsissä." Lisäksi on syytä tehdä linjaus, ettei sellaista tuulenkaatopuuta korjata, joka ei ole metsätuholain takia välttämätöntä.

Toimenpide 5.7 "Lehdoissa painotamme monimuotoisuutta parantavia hoitotoimia puunkasvatuksen ohella." Paljonko kaupungilla on monikäyttömetsissään lehtoja? Voisivatko ainakin jotkut lehtotyypit olla automaattisesti sellaisia, että niillä painotetaan luonnonhoidollisia toimenpiteitä puunkasvatuksen sijaan? Voisiko kirjata, että lehtopohjalla kasvavia istutuskuusikoita voidaan poistaa luonnonhoidollisena toimena, mutta tilalle ei istuteta kuusta? Tai että lehtopohjalle ei istuteta kuusta, vaan niiden annetaan uudistua luontaisesti tai käytetään istutustaimina lehtipuita?

Toimenpide 5.8 "Toteutamme myös avohakkuita korvaavia uudistusmenetelmiä." Määrällinen vähimmäisosuus ja seuranta tarpeen.

Toimenpide 5.11 "Kehitämme metsäluonnon monimuotoisuuden seuranta- ja mittausmenetelmiä" Näitä tulee myös käyttää seurantaan, ja raportoida seurantatulokset suunnitelmallisesti.

Toimenpide 5.12 "Teemme isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia kaupungin metsissä." Olisiko syytä tehdä kalasääksille pesälavoja?

Päätavoite 6.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Kansallinen vieraslajistrategia on ehkä syytä mainita ja tarkistaa, että toimenpiteet ovat linjassa sen kanssa.

Päätavoite 7.

"7.6 Kannustamme kuntalaisia osallistumaan kansalaishavainnointiin merkittävien ja kiinnostavien lajien osalta." Myös vieraslajit! (->kohta 6) Vrt. muissa kunnissa jo käytössä oleva mobiilipeli, jolla voi tienata rahaa ilmoittamalla vieraslajihavaintoja tai tekemällä vieraslajitorjuntaa.

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Päätavoitteiden osalta peltoluonnon (jolla on suuri merkitys peltolinnustolle, pölyttäjille ja viljelysmaiden hiilensidonnalle) huomioimiseksi olisi syytä lisätä ohjelmaan esim. kansallisten ja EU:n luomutavoitteiden ja kansallisen pölyttjästrategian tavoitteita., esim. luomun 25 % osuus viljelymaasta.

Jos tarkoitus on hidastaa luontokatoa kokonaisvaltaisesti niillä keinoin, joita Kuopion kaupungilla ja kaupunkilaisilla on käytössään, tulisi ohjelmaan lisätä tavoitteita ja toimenpiteitä liittyen Kaupungin hankintoihin ja niiden luontovaikutuksiin kansallisella ja globaalilla tasolla, sekä lisätä vaikkapa kohtaan 7 Kuopiolaisten vastuullinen toiminta myös kansallisen ja globaalien luontojalan- ja kädenjäljen osalta. Näihin yksinkertainen tavoite on luomun osuuden kasvu elintarvikehankinnoissa. Luomu 2.0 - Suomen kansallisen luomuohjelman tavoitteet luomun kuluttajakysynnälle vuoteen 2030 mennessä on kuluttajakysynnän osalta 5 % ja julkisissa keittiöissä 25 %, nämä olisi syytä kirjata seurattavina tavoitteina myös Kuopion LUMO-ohjelmaan.

Tulisi harkita yleistavoitteen 5 alle toimenpiteeksi kaupungin omistamien metsätalous- ja ls-alueiden sertifiointi luomukeruualueiksi ja asian vaatimien kriteerien sisällyttäminen (elleivät ole jo) kaupungin metsäomaisuuden hoidon periaatteisiin.

EU:n biodiversiteettistrategian ennallistamista koskevan suunnitelman päätavoitteista vuoteen 2030 mennessä sisällöltään (Kuopion mittakaan sovellettuna) suoraan kopioitavissa olevia toimenpiteitä olisivat (vielä) seuraavat:

Päätavoitteen 2 alle:

"1.Luonnon ennallistamista koskevat sitovat EU:n tavoitteet, jotka on vaikutustenvaikutusten arvioinnin perusteella määrää esittää vuonna 2021, saavutetaan. Vuoteen 2030 mennessä palautetaan ennalleen ekosysteemit, joiden tila on huonontunut tai jotka sisältävät runsaasti hiiltä, luontotyyppien ja lajien osalta ei ole havaittavissa suojelun kehityssuuntausten ja suojelun tilan heikkenemistä ja vähintään 30 prosenttia niistä saavuttaa suotuisan suojelun tason tai niiden suojelun suuntaus kääntyy nousuun."

Päätavoitteen 4 alle:

"4.Vähintään 10 prosentilla maatalousmaata on hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä."

"5.Vähintään 25 prosenttia maatalousmaasta kuuluu luonnonmukaisen maatalouden piiriin, ja agroekologisten käytäntöjen käyttö on lisääntynyt huomattavasti."

"12.Kemiallisia torjunta-aineita ei käytetä EU:n kaupunkien viheralueilla ja muilla herkillä alueilla."

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Hyvin kirjoitettu ja Kuopion kaupungin alueen osalta varsin kattava ohjelma, mutta numeerisia tavoitteita on esitetty varsin vaihtelevasti ja niukasti. Luomun tutkittu merkitys luonnon

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

monimuotoisuudelle on jäänyt pois, sen osalta kaupungilla olisi suuret vaikutusmahdollisuudet hankintojensa kautta. Taustalla vaikuttavia kansainvälisiä ja kansallisia tavoitteita ja strategioita on hyvin esitelty, mutta luomutavoitteet ja kansallinen pölyttäjästrategia puuttuvat.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Toimenpiteet 2.10 ja 6.2 "Kehitämme kaupungin luontotietojärjestelmää." ja "Keräämme havainnot haitallisista vieraslajeista ja haitallisten vieraslajien torjuntatiedot keskitetyksi kaupungin sisäiseen luontotietojärjestelmään". Kannattaisiko mieluummin panostaa valtakunnallisen luontotietojärjestelmän (Uljas) käyttöön saamista kaupungin luontotiedon hallintaan, sekä tarvittaviin rajapintoihin, jotta ko. tieto näkyy tarvittavin osin myös kaupungin paikkatietojärjestelmissä? Tällä hetkellä se ei lisenssiteknisistä syistä (Uljaksen ArcGis-pohjaisuus) onnistu, mutta Uljas on siirtymässä lähivuosina QGis-pohjaiseksi, jolloin lisenssikysymys ei enää ole esteenä. Uljas-järjestelmään on jo kerätty ls-alueiden luontotieto, sekä perinnebiotooppien inventointitiedot ja sinne on mahdollista tallentaa varsin kattavasti luontotyyppikuvioittain tai muilla tasoilla minkä tahansa alueen luontoinventointitieto, hoitotavoitteet, seurantatieto, sekä suunnitella tarvittavat toimenpiteet ja raportoida ne keskitetyksi. Samoin lajitieto kannattaa tallentaa suoraan kansallisiin järjestelmiin (joko Uljas-järjestelmän LajiGis-osion kautta tai muilla menetelmillä suoraan laji.fi-tietojärjestelmään), myös vieraslajien osalta. Rinnakkaisia tietojärjestelmiä ei kannattane ylläpitää, vaan keskittyä rajapintojen toimivuuteen.

Toimenpide 2.7 "Selvitämme varhaisen sukkessiovaiheen luonnontilaisten lehtipuumetsien määrän kaupungin maalla ja arvioimme niiden suojelutarpeen. Erityishuomiota kiinnitämme harmaaleppä- ja haapavaltaisiin metsiin." HYVÄ! Näiden tärkeys ja suojelutarve usein unohdetaan. Nämä ovat erinomainen tapa laajentaa olemassa olevia ls-alueita ja kehittää ekologista verkostoa.

Toimenpide 3.2 "Lisäksi teemme hulevesien luonnonmukaisen hallinnan menetelmät –ohjeen, sekä kehitämme hulevesiin liittyvää kaavamääräyskokoelmaa" Eikä näitä ole jo tehty muualla, vaatiiko erikseen kuopiolaisen ohjeen ja kaavamääräyskokoelman?

Toimenpide 4.2 "Käytämme niityillä kotimaisia siemenseoksia, pyrimme lisäämään paikallista alkuperää olevien siementen osuutta ja dokumentoimme tiedot käytetyistä siemenseoksista." HYVÄ! Tämä on erittäin tärkeää.

Vastine**Kohta 1**

LUMO-ohjelma on ensisijaisesti Kuopion kaupungin ohjelma, jolla kaupunki pyrkii edistämään luonnon monimuotoisuutta omistamillaan maillaan. Kaupungilla ei juuri ole omia peltoja tai viljelyalueita. Ohjelmaan ei ole kirjattu tavoitteita peltolinnuston osalta, koska kaupungilla ei ole juuri mahdollisuutta vaikuttaa peltolinnuston tilaan. Tässä kaupungin rooli on lähinnä vain viestinnällinen. Päivityksen alla olevaan resurssiviisausohjelmaan tulee kirjauksia kaupungin hankinnoista ja luomu- ja lähiruuasta.

Suoluonnontilasta on lisätty lause päätavoitteen kaksi johdanto-osioon. Lisäsimme päätavoitteen kaksi alle myös kokonaan uuden toimenpiteen, jossa selvitämme kaupungin mailla olevien soiden tilan ja ennallistamismahdollisuudet. Lisäksi suojeluprosenttia koskevaa kirjausta muutettiin

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

siten, että siinä puhutaan nyt kaupungin metsistä ja soista. Aikaisemmin kirjauksessa puhuttiin vain metsistä, vaikka metsäpinta-alaan on laskettu myös suot mukaan.

Kohta 2

Päätavoite 1

EU:n ennallistamisasetusta ei ole vielä hyväksytty.

Ekologisen kompensaation käyttö on vielä hyvin alussa ja sitä pyritään selvittämään LUMO-ohjelman ohjelmakauden aikana.

Päätavoite 2

Johdantotekstiä muokattiin ja siihen lisättiin mm. EU biodiversiteettistrategiasta kertova kohta. Luonnonsuojelu-suunnitelma ja metsien ja soiden suojeleminen on nyt eriytetty omiksi toimenpiteikseen.

Suoluonnontilasta on lisätty lause päätavoitteen kaksi johdanto-osioon. Lisäsimme päätavoitteen kaksi alle myös kokonaan uuden toimenpiteen, jossa selvitämme kaupungin mailla olevien soiden tilan ja ennallistamismahdollisuudet. Lisäksi suojeluprosenttia koskevaa kirjausta muutettiin siten, että siinä puhutaan nyt kaupungin metsistä ja soista. Aikaisemmin kirjauksessa puhuttiin vain metsistä, vaikka metsäpinta-alaan on laskettu myös suot mukaan.

Arvokkaiden elinympäristöjen hoitoa ja ennallistamista koskevia kirjauksia muotoiltiin selkeämmiksi. Seurantaindikaattoreita koskenut toimenpide poistettiin ja seurantaindikaattorit liitettiin osaksi luonnonsuojelusuunnitelman tekemistä.

Päätavoite 3

Tavoite vesistöjen vähintään hyvästä ekologisesta tilasta lisättiin johdantotekstiin. Toimenpiteitä tarkennettiin ja muotoiltiin uudelleen.

Päätavoite 4

Toimenpidettä 4.1: "Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi." muotoiltiin saatujen kommenttien perusteella, mutta koska työ on vielä hyvin alussa, niin toimenpiteessä ei vielä tässä vaiheessa haluttu sitoutua tarkkoihin tavoitemääriin.

Toimenpiteitä tarkennettiin ja muotoiltiin uudelleen. Esimerkiksi toimenpide 4.7 muotoiltiin uudelleen muotoon: "Kaupungin mailla olevat paahdeympäristöt, perinnebiotoopit ja vastaavat uuselinympäristöt tunnistetaan, kartoitetaan ja tuodaan säännöllisen hoidon piiriin".

Päätavoite 5

Tuulenkaadot lisättiin toimenpiteeseen 5.3

Toimenpiteitä 5.7, 5.8, 5.9, 5.12 ja 5.13 tarkennettiin ja muotoiltiin uudelleen.

Päätavoite 6.

Maininta kansallisesta vieraslajistrategiasta lisättiin ohjelmaan.

Päätavoite 7.

Crowdsorsan pelillinen vieraslajien torjuntasovellus on käytössä myös Kuopiossa.

Kohta 3

LUMO-ohjelma on ensisijaisesti Kuopion kaupungin ohjelma, jolla kaupunki pyrkii edistämään luonnon monimuotoisuutta omistamallaan maillaan. Kaupungilla ei juuri ole omia peltoja tai

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

viljelyalueita. Ohjelmaan ei ole kirjattu tavoitteita peltolinnuston osalta, koska kaupungilla ei ole juuri mahdollisuutta vaikuttaa peltolinnuston tilaan. Tässä kaupungin rooli on lähinnä vain viestinnällinen. Päivityksen alla olevaan resurssiviisausohjelmaan tulee kirjauksia kaupungin hankinnoista ja luomu ja lähiruusta.

Kohta 4

Päivityksen alla olevaan resurssiviisausohjelmaan tulee kirjauksia kaupungin hankinnoista ja luomu ja lähiruusta.

Kansallinen pölyttäjästrategia on lisätty johdantoon.

Kohta 5

Luontotietojärjestelmää koskevaa kirjausta on muutettu.

Vastaja 9**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Ovat ok.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Varsinkin metsiensuojelun osalta eivät ole. Katso tarkemmin alempana kohta 5.

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Katso kohta 5.

Kohtaan 7.4 toivomme lisäystä: luontotapahtumia järjestetään myös yhdessä luontojärjestöjen kanssa.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Kokonaisuus on laajasti luonnon monimuotoisuutta tarkasteleva ja myös monilta yksityiskohdiltaan hyvä. Esimerkiksi Kolmisoppi-Neulamäen ja Keski-Kallaveden lisäsuojelun selvittäminen on tarpeellinen asia (toimenpide 2.6).

Päätavoitteet 3 sekä 4 ovat sisällöltään hyviä ja monipuolisia.

Hyvä asia on myös erityisen kaupungin oman ajantasaisesti luonnonsuojelusuunnitelman laatiminen nyt 2020-luvulla

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Päätavoite 5 (metsät) tulisi olla luonnonsuojelun näkökulmasta kunnianhimoisempi ja konkreettisempi. Kuten johdannossa todetaan, on metsäluontomme uhanalaisuudeltaan kriittisessä tilanteessa. Myös todetaan, että Kunmingin-Montrealin sopimustavoitteena on suojelualueiden määrän kasvattaminen 30 %:iin pinta-alasta, ja tiukasti suojeltuakin vähintään 10 %.

Jo 2010-luvun alussa tehdyssä kaupunkiMETSO-kartoituksessa inventoitiin Kuopion kaupungin metsissä suojeluarvoisia METSO-I kriteerin kohteita, joiden rauhoituksella saadaan yli 10 % lisää suojelualaa. Kaupungille toimitetussa Aallokas Oy:n METSO-lisäkohteiden raportissa (22.5.2021) on myös esitelty arvokohteita suojeluun. Nämä kaikki METSO-arvioidut kohteet tulisi jättää hakkuiden ulkopuolelle, kunnes niiden suojelustatus selvitetään.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Kaupungin metsissä tulisi siirtyä FSC-standardin täyttäviin hakkuisiin.

LUMO-luonnoksen päätavoitteessa 7 todetaan, että kuopiolaisilla on vahva luontosuhde. Tähän on hyvät edellytykset myös metsiensuojelun osalta. Uusimman metsäsuunnitelman (2022-) valmistelun yhteydessä suoritetussa asukaskyselyssä yli 70 % vastaajista toivoi, että kaupungin metsiä suojeltaisiin enemmän.

Tässä mainittu kaupungin metsäsuunnitelma tulisi pikaisesti päivittää, erityisesti huomioiden kasvanut suojelupaine. Tätä edesauttaisi suunnitelmaan kirjatun hakkuutavoitteen pienentäminen.

Metsänsuojelun lisäys palvelee suoraan myös muita LUMO-ohjelmaluonnoksen tavoitteita, kuten kohtia 1 (ekologiset verkostot), 2 (arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit), 5 (metsien monimuotoisuus) ja 7 (vastuullinen luontosuhde).

Vastine**Kohta 3**

Luontojärjestöt on mainittu yhteistyötahona toimenpiteessä 7.5.

Kohta 5

Päätavoitteen 5 kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä osalta muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmiä, lahoppuunmäärän lisäämistä, säästöpuumäärän tavoitetta, lehtojen hoitoa ja isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia.

Vastaaaja 10**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Pitkälti.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Pitkälti oikean suuntaisia ja aihepiireiltään kattavia, mutta tavoitetasoja ei ole määritelty ollenkaan.

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Toimenpiteistä puuttui viittaukset katusuunnitelmiin, joilla kuitenkin vaikutetaan paljon siihen, millaista ympäristöä käytännössä rakennetaan. Ylemmän tason linjausten tulee näkyä selvästi myös katusuunnitelmien tasolla.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Askel eteenpäin, mutta vasta toteutus määrittää ohjelman todellisen arvon. Ohjelmasta puuttuu kaikki kriteerit sille, mikä on riittävä taso, jotta tavoitteiden voidaan sanoa täyttyneen.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Lahoppuun määrää talousmetsissä tulisi lisätä vielä selvästi nyt tavoitteeksi asetetusta 10 kuutiometrillä, vähintään 15, mutta mieluiten 20 kuutiometriin, jotta vaikutus olisi riittävä.

Vastine

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Kohta 3

Yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä tehdään luontoselvitykset, joiden perusteella päätetään mm. arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisestä, viheralueista ja rakennettavista alueista. Katusuunnitelmien teon yhteydessä on tärkeää ottaa kaavamerkinnot huomioon ja tehdä tiivistä yhteistyötä ympäristönsuojelun kanssa esimerkiksi säilytettävien puiden osalta.

Kohta 5

Lahopuun määrän lisääminen on pitkäaikainen tavoite, jossa aluksi pyritään ohjelmassa määritelyihin kuutiomääriin ja myöhemmin pyritään nostamaan tavoitteita.

Vastaja 11**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Jokseenkin.

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Eivät. Ne ovat loistava alku, mutta niitä vaivaa kunnianhimon puute - enemmän toimia tarvitaan.

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Oleelliset asiat on mielestäni otettu huomioon.

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Se on realistinen ja toteutettavissa, joskin aavistuksen liian kunnianhimoton ottaen huomioon kuitenkin luonnon monimuotoisuuden kannalta oleellisimmat seikat.

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Luonnontilaisten tai luonnontilaisen kaltaisten kohteiden suojeleminen on priorisoitava.

Vastine**Kohta 5**

Suoluonnontilasta on lisätty lause päätavoitteen kaksi johdanto-osioon. Lisäsimme päätavoitteen kaksi alle myös kokonaan uuden toimenpiteen, jossa selvitämme kaupungin mailla olevien soiden tilan ja ennallistamismahdollisuudet. Lisäksi suojeluprosenttia koskevaa kirjausta muutettiin siten, että siinä puhutaan nyt kaupungin metsistä ja soista. Aikaisemmin kirjauksessa puhuttiin vain metsistä, vaikka metsäpinta-alaan on laskettu myös suot mukaan.

Vastaja 12**1. Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?**

Muokkaisin kohtaa kolme seuraavasti: Vesialueiden ja rantaekosysteemien tila paranee ja luonto on monimuotoista

Tarkoittaako kohdan viisi monikäyttöisyys myös metsätaloutta, onko se monimuotoisuustavoite?

2. Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Metsätalouden toimenpiteiden kestävyys ja biodiversiteettivaikutuksiin toivoisin panostusta.

Uudistusmenetelmissä painostus jatkuvaan kasvatukseen (5.8). Toivoisin kunnianhimoista tavoitetta säästöpuille (5.9.)

Paljon kartoituksia ja selvityksiä, mutta kaipaisin tietoa siitä, miten näitä sitten hyödynnetään.

Hyviä ja yksityiskohtaisia toimenpiteitä esim. vieraslajien osalta

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

3. Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Ei

4. Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Selkeä ja napakka

5. Onko jokin tietty asia tai teema, josta haluaisit antaa erityistä palautetta tai muistuttaa sen tärkeydestä?

Luonnon monimuotoisuustoimien kytkeytyminen ilmastokysymyksiin

Vastine

Kohta 1

Mielestämme nykyinen otsikko sopii tavoitteisiin ja toimenpiteisiin paremmin.

Päätavoite 5 muotoiltiin uudelleen muotoon: "Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä"

Kohta 2

Päätavoitteen 5 kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä osalta muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmiä, lahoppuunmäärän lisäämistä, säästöpuumäärän tavoitetta ja lehtojen hoitoa.

Sähköpostitse tullut vastaus

MIELIPIDE (Täydennys- ja korjausversio 12.1.2024)

Kohde: LUMO-ohjelman luonnos

(kuopion_lumo-ohjelmaluonnos_30_11_2023.pdf)

Pyydän ottamaan tarkoin huomioon nämä kommenttini Forms-lomakkeenne kysymyksiin 1–4. Alla olen täydentänyt alkuperäistä mielipidettäni toimenpidekohtaisin kommentein (kohdat 1.1–7.12) ja täsmentänyt näkökohtiani kaikilta muiltakin osin.

1) Ovatko sivuilla 20-21 esitetyt seitsemän päätavoitetta mielestäsi riittävän kattavia?

Eivät ole, vaan päätavoitteita 1–5 täytyy korjata tuntuvasti tiukemmiksi:

1. Kaupunkivihreän määrä kasvaa ja ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia
==> Korjattava muotoon: "-- verkostot vahvistuvat sekä toimivuudeltaan että

kattavuudeltaan"

Perustelu: Haluamme kohentaa luonnonoloja emmekä tyytyä kehnoon nykytilaan.

2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät

==> Korjattava muotoon: "-- vähentyneet luontotyypit ja koko lajisto säilyvät"

Perustelu: Luontotyypeissä "vähentyneet" kattaa uhanalaisten lisäksi vaarantuneet ja silmällä pidettävät.

Ja lajeista otsikkonne ottaisi säilytettäväksi pelkästään "uhanalaiset -- lajit", vaikka kaikki muutkin lajit täytyy säilyttää.

3. Vesialueiden tila on hyvä ja niiden luonto monimuotoista

==> Korjattava muotoon: "Vesialueiden tila kohenee ja kehittyy monimuotoisemmaksi"

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

Perustelu: Kuten edellä kohdassa 1.

4. Lähiluonto, kulttuuriympäristöt ja rakennetut alueet ovat monimuotoisia

==> Korjattava muotoon: "-- nykyistä monimuotoisempia"

Perustelu: Kuten edellä kohdassa 1.

5. Kaupungin metsät ovat monikäyttöisiä ja monimuotoisia

==> Korjattava muotoon: "-- nykyistä monimuotoisempia ja monikäyttöisiä"

Perustelu: Asetettakoon etusijalle monimuotoisuuden vahvistuminen. Monikäyttöisyys olkoon toissijaista.

2) Ovatko sivuilla 22-38 esitetyt toimenpiteet mielestäsi riittävän kattavia?

Suurin osa luettelemistanne "toimenpiteistä" on epämääräisiä sekä sisällöltään että toteutusajankohdiltaan:

Ilmoittakaa (edes alustavasti) valmistumismääräajat:

Luonnoksenne huutavin heikkous on, että pääotsikossa (sivulla 19/43) olette määritelleet ainoastaan alkamisvuoden ("2024-"), mutta ette päättymisvuotta eli minkäänlaista takarajaa.

Myöskään yhdellekään toimenpiteelle ette ole määritelleet alustavaakaan

valmistumismääräaikaa (pl. projektimuotoinen toimenpide 3.2). [\(Toimenpiteille lisätty alustavat aikataulut\)](#)

Toisin sanoen: olette lykkäämässä epämääräiseen tulevaisuuteen kaikki nuo luettelemanne, luonnolle ja väestölle elintärkeät toimenpiteet, vaikka ne olisi täytynyt toteuttaa tai ottaa kestäkäyttöön jo vuosikymmeniä sitten.

Vailla toimenpiteiden karkeitakaan valmistumisaikatauluja ohjelmaanne olisi omiaan jäämään tyhjäksi hallintoväen kaunistelupuheeksi: yhtä katteettomaksi ja epäluotettavaksi kaunolupailuksi kuin helppoheikkien papatus vapputoreilla.

Jottei niin surkeasti kävisi, tulee teidän ilmoittaa valmistumistakarajat, kirjaten ne kunkin toimenpiteen tekstiin erikseen.

Mikäli resurssisyistä ette vielä pysty ilmoittamaan toimenpiteiden aikatauluja edes vuoden tarkkuudella, ilmoittakaa ne väljemmin ja suuntaa-antavasti: vaikkapa 2–3 vuoden tai edes 5 vuoden tarkkuuksin. Karkeakin aikataulu on paljon parempi lähtökohta kuin ei mitään aikataulua.

Aikataulutuksissa älkää kuitenkaan paetko tai peitelkö sitä karua seikkaa, että vasta vuosien kuluttua aloitettavat toimet tulisivat epätoivoisen myöhään. Olisihan kaikki luonnoksessanne luetellut toimenpiteet täytynyt saada vauhtiin tai valmiiksi jo vuosikymmeniä sitten.

Kuopion kuntapäätäjien surkean vitkainen havahtuminen – jo vuosikymmeniä jokaisen päättelytaitoisen näkemään globaaliin törmäyskurssiin – tarkoittaa, että mitään toimenpidettänne ei pidä aikatauluttaa alkamaan vasta joskus 5 vuoden päästä (saati vielä myöhemmin!), vaan paras aika aloittaa on viimeistään NYT.

Poistakaa ympäripyöreät verbit – Konkretisoikaa toimenpiteet siten, että tulokset ovat kuntalaisten todennettavissa:

Luonnoksenne toinen pääheikkous on, että suuressa osassa toimenpiteistä käytätte – tarkoituksellako? – mitä ylimalkaisimpia verbejä, kuten "selvitämme", "kehitämme",

"turvaamme". Sentapaisten verbien tarkoittama toiminta (tai toiminnan laiminlyöminen!) ei ole

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

ulospäin eli kuntalaisille juuri mitenkään varmuuksin havaittavissa eli objektiivisesti todennettavissa.

Esimerkiksi "selvittämiseksi" tai "kehittämiseksi" voi virkamies jälkeenpäin väittää mitä tahansa kahvipöytäjutusteluun, vetelää palaverointia tai näyttöruudun edessä torkkumista. Samoin "turvaamiseksi" voisi väittää pelkkää hyvää aikomustakin taikka huolimatonta asian käsittelemistä, joka jää vaille pienintäkään kouriintuntuvaan hyötyvaikutusta.

Jos siis kirjoitatte vain, että "selvitämme" sitä-ja-tätä, niin kukaan kuntalainen ei pääse todentamaan, mitä uutta olette saaneet selville tai oletteko yrittäneetkään saada.

Joten jos jossakin toimenpiteessä kerrotte "selvittävämme" jotakin, tulokseksi täytyy syntyä kirjallinen selvitys (tai sellaisen luonnos), jonka julkaisette kuntalaisten nähtäville (yleensä mielipiteiden keräämistä varten), viimeistään jonakin määräaikana. Kyseinen julkaisuaie, alustavine määräaikoineen, tulee toimenpiteen tekstissä myös täsmentää.

Vastaavasti: Mikäli jossakin toimenpiteessä "kartoitatte" jotakin, tulokseksi syntykään kartta(taso), jonka julkaisette (jollakin kaikille avoimella karttasivustolla). Täsmentäkää siis tekstissä kyseinen julkaisuaie määräaikoineen alustavasti.

Ja jos jossakin toimenpiteessä "kehitätte" jotakin, täytyy siitäkin syntyä tulokseksi kuntalaisille näkyvä muutos, olipa kohteena tietoaaineiston tuottaminen (esim. asuinpihujen hoito-ohje) tai suora elinympäristömme parantaminen (esim. ketopinta-alan lisääminen). Teidän tuleekin LUMO-ohjelmassa täsmentää kullakin kehittämistoimenpiteellänne tavoittelemanne aikaansaannos, aikominne toteutumisajankohtineen (likimain).

Ja milloin kyseessä on suora elinympäristön muuttaminen, täsmentäkää myös aikomanne muutoksen suuruusluokka, numerotiedoin (esim. 1000 uutta isoa maisemapuuta 10 vuodessa).

Sama numerotietojen tarve koskee yleensäkin kaikkia toimenpiteitä, joissa käytätte määrämuutoksia ilmaisevaa verbiä (esim. lisäämme, laajennamme, täydennämme). Esimerkiksi: "Muutamme nurmikoita niityiksi noin 20 ha/v."

Lisäksi kaikissa toimenpiteissä tulee soveltuvin osin ottaa huomioon perustuslailla säädetyt jokaisen osallistumismahdollisuudet (PL 2.2 §, 20.2 §).

Toimenpidekohtaiset kommentit:

(Huom. Numerotietoja sisältävissä esimerkeissäni apuna käyttämäni lukuarvot ovat suuruuksiltaan täysin kuvitteellisia.)

1.1 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että tuote nähtäville (siniviherverkostosuunnitelman) ja milloin likimain.

1.2 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että selvitys julkaistaan kuntalaisten nähtäville silloin-ja-silloin.

1.3 Tarkoittamistanne "arvioista" tulisi (viranhaltijan tai konsulttifirman laatimina) yleensä kaunistelevaa ja oikeusvaikutuksiltaan tyhjää sanapuppua, kuten Kuopion kaavatöissä useimmat tähänastisetkin "vaikutusten arvioinnit". Jotta saisimme luotettavaa tietoa, tulisi puheenalaiset arviot teettää esim. osaavassa luonnonsuojeluyhdistyksessä.

1.4 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että selvitys tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin. Silti lähtökohtanne, ts. "kaavatyön aiheuttama heikennys" (monimuotoisuuteen) on järkyttävän

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

jälkijättöinen ja nyrjähtänyt. Ekologiset kompensatiot olisivat aiheuttamienne epäkohtien viherpesua. Lähtökohtaisesti kestäväntöntä ja kaksinaamaista! Kestävää on suunnitella maankäyttö alun alkaen siten, että monimuotoisuus ei olennaisesti heikenny.

1.5 Määritellä viherkerroin myös yleiskaavoihin. Ja täsmentäkää, milloin viherkertoimia aletaan käyttää.

1.6 OK.

1.7 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että selvitys tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

1.8 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että inventointi julkaistaan ja linjaus tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.1 Uhanalaisten ohella myös vaarantuneet ja silmällä pidettävät luontotyypit osoitettakoon kaavoissa: aluerajoin ja kaavamerkinnöin.

2.2 Liian epämääräinen "voi -- olla merkitystä". Kaavoittajako "merkitystä" arvioisi (tai sanelisi), pukkina kaalimaalla? Toimenpide ei ole myöskään todennettavissa tuollaisenaan. Täsmentäkää, että kartoitus tuodaan nähtäville (kuntalaisten kuulemisin) silloin-ja-silloin.

2.3 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että kyseinen suojelusuunnitelma tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.4 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että valmisteltavat rauhoitusesitykset tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.5 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että valmisteltavat rauhoitusesitykset tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.6 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että kyseinen suojelutarveselvitys tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.7 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että kyseinen lehtipuuselvitys tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.8 Ei todennettavissa: "Kiinnitämme -- huomiota" ei ole objektiivisesti todennettava toimenpide, vaan omiaan silkaksi kaunopuheeksi. Täsmentäkää, että kyseisten luontotyyppien selvitys tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

2.9 Arvokkaiden kohteiden tulee lähtökohtaisesti vain antaa olla, pidättyen kajoamasta niihin "hoitamalla". – Ja määritellä kaikkien arvokohteiden säilyttäminen omaksi tavoitteekseen.

2.10 "Kehittäminen" ei toimenpiteenä ole objektiivisesti todennettavissa, vaan sisällötöntä kaunopuhetta. Konkretisoikaa: millä tavoin kehitätte ja milloin?

2.11 Aikomanne "kehittäminen" (hidasta ja kallista!) ei kuulu kuntahallinnon tehtäviin tai osaamiseen lainkaan, vaan kansainvälisesti yliopistoille ja muille tutkimuslaitoksille (Suomessa SYKE). Ne ovat jo vuosikautia kehittäneet kyseisiä menetelmiä, joten älkää yrittäkö keksiä pyörää uudelleen. Sen sijaan ottakaa rivakasti käyttöön jo kehitettyjä menetelmiä. Ks. myös kommenttini toimenpiteeseen 2.10.

3.1 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että kyseinen ohjelma tuodaan nähtäville silloin-ja-silloin.

3.2 OK.

3.3 Epätasällinen ja muutoinkin keho kieliasu. Täsmentäkää, kenen työmaita (kaupungin vai yksityistenkin) tarkoitatte ja milloin toimenpide toteutuu.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

3.4 Ei todennettavissa (vrt. kommenttini toimenpiteeseen 2.8). Täsmentäkää, että näytätte kyseiset valuma-alueet ja suojavajöhykkeet kaava-asiakirjoissa (esim. liitekartoilla) siitä-ja-siitä ajankohdasta alkaen.

3.5 "Turvaamme" on liian epämääräinen ilmaus. Tarkentakaa vaikkapa näin: "Valvomme, että luonnontilaisten pienvesien oloja ei enää heikennetä maankäytön muutoksilla."

3.6 "Suunnitelmallisesti" ei ole todennettavissa. Täsmentäkää (ulkopuolisen todennettavin tavoin), mitä suunnitelma pitää sisällään: ilmoittakaa numerotiedoin aikeenne kunnostamis- ja ennallistamisvauhdista (esim. "puroja 200 metriä/vuosi").

3.7 OK.

3.8 Tiukentakaa tavoitteeksi "-- vesistöjen tilan kohentuminen, mutta vähintään hyvä ekologinen tila". Ja täsmentäkää numerotiedoin aikeenne hoito- ja kunnostamisvauhdiksi (esim. "2-4 lampea/v").

3.9 Pelkästä selvitysten suunnittelemisesta ei ole mitään hyötyä, vaan kyseiset selvitykset tulee myös saada valmiiksi ja käyttöön. Täsmentäkää, että teetätte niitä-ja-niitä lajistonselvityksiä silloin-ja-silloin.

3.10 Laajuudeltaan epämääräinen. Täsmentäkää, paljonko talkoorahaa aiotte kohdentaa kyseiseen tarkoitukseen (eur/v).

3.11 Täsmentäkää toimenpiteelle aikomanne etenemisvauhti numerotiedoin (esim. "kunnostettavia virtavesiä 400 m/v").

4.1 Hyvä suunta, muttei valaise etenemisvauhtia: Täsmentäkää numerotiedoilla, millaisin vauhdein aiotte muuttaa nurmikoita niityiksi (esim. "asemakaava-alueilla 5-10 ha/vuosi").

4.2 OK.

4.3 Ei todennettavissa. Täsmentäkää numerotiedoilla, millaisin vauhdein aiotte lisätä luettelemianne kasveja.

4.4 Hyvä suunta, muttei valaise etenemisvauhtia lainkaan: Täsmentäkää numerotiedoilla, millaisin vauhdein aiotte lisätä lahoppua (esim. "yleisillä virkistysalueilla 3-6 m³/ha/v").

4.5 OK.

4.6 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että kyseinen kartoitus julkaistaan karttasivustolla silloin-ja-silloin.

4.7 Ei todennettavissa, ja aivan liian epätasmainen (kuten useimmat "Kehitämme"-alkuiset). Täsmentäkää, millä tavoin "kehitätte" ja milloin.

4.8 Ei todennettavissa. Konkretisoikaa, että tuotte laidunnusselvityksen nähtävillä silloin-ja-silloin. Jos mahdollista, täsmentäkää myös alustavin pinta-alatiedoin, kuinka laajasti toivotte laiduntamista otettavan käyttöön.

4.9 Hyvä suunta, mutta ei valaise etenemisvauhtia tai lukumääriä. Täsmentäkää numerotiedoin, millaista vauhtia tai kuinka paljon aiotte ripustaa kyseisiä asumuksia.

4.10 Hyvä suunta, muttei kerro mitään laajuudesta ja ajoituksesta: Täsmentäkää numerotiedoin, kuinka paljon (esim. prosentuaalisesti) aiotte kasvattaa ja minä aikana.

5.1 Tiukentakaa ilmausta: "-- tärkeällä sijalla --" ==> "-- etusijalla --".

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

- 5.2 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että julkaisette avoimella karttasivustolla kyseiset OECM-aluerajat silloin-ja-silloin.
- 5.3 Hyvä (viimeinkin numerotietoja!), mutta täsmentäkää toteutumisaika: milloin viimeistään?
- 5.4 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että asetatte nähtäville kyseisen ohjeistuksen silloin-ja-silloin. Täsmentäkää myös, mitä "henkilöstöä" aiotte kouluttaa ja milloin.
- 5.5 Liian epämääräinen. Täsmentäkää määrätiedoin (esim. nykykäytäntöön verrattuna): kuinka paljon aiotte säästää luettelemianne lajeja ja lisätä riistatiheiköitä?
- 5.6 Poistakaa määre "ylisukupolviset", joka on asiayhteydessänne hyödyttömän epämääräinen ja muutoinkin tarpeeton adjektiivi. Kaikki isot maisemapuut säilytettäköön, eikä pelkästään vanhimpia.
- 5.7 Poistakaa ilmaus "-- puunkasvatuksen ohella". Lehdot jätettäköön kaiken talousmetsäajattelun ulkopuolelle.
- 5.8: Tiukentakaa muotoon: "Luovomme avohakkuista. Käytämme metsissä tästedes vain monimuotoisuutta kaventamattomia uudistusmenetelmiä."
- 5.9 Aivan liian löperöä (ks. edellä toimenpide 5.8)! Avohakkuista tulee vihdoin luopua kokonaan, ja se tulee ohjelmassa sanoa kiertelemättä.
- 5.10 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että tuotte kulotusselvityksen nähtäville silloin-ja-silloin.
- 5.11 "Kehitämme" ei ole todennettavissa. Eikä kyseinen kehittäminen (hidasta ja kallista!) kuulu kuntahallinnon tehtäviin tai osaamiseen lainkaan, vaan kansainvälisesti yliopistoille ja muille tutkimuslaitoksille (Suomessa SYKE). Ne ovat jo vuosikausia kehittäneet viittaamianne menetelmiä, joita siis ottakaa rivakasti käyttöön – älkääkä koettako keksiä pyörää uudelleen.
- 5.12 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että julkaisette kyseisen kartoituksen silloin-ja-silloin. (Huom. Jos kyseinen karttatieto on suojelusyistä salassa pidettävää, täsmentäkää ainakin kartoituksen valmistumisajankohta.)
- 6.1 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että julkaisette tai päivitätte kyseisiä kartoitustuloksia netin avoimilla karttasivustoilla silloin-ja-silloin.
- 6.2 Miksi vain "sisäiseen" (luontotieto)järjestelmään? Keräämämme tieto auttaa tai kiinnostaa monia muitakin tahoja, joten julkaiskaa avoimessa verkossa (esim. Kuopion karttapalvelussa).
- 6.3 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että tuotte nähtäville tai julkaisette kyseisen suunnitelmanne silloin-ja-silloin.
- 6.4 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että julkaisette työryhmän kokoonpanon silloin-ja-silloin.
- 6.5 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, että julkaisette kyseistä ohjeistusta silloin-ja-silloin. Täsmentäkää myös, kuinka "vahvistatte" henkilöstön osaamista ja milloin.
- 6.6 Ei todennettavissa. Täsmentäkää numerotiedoin, paljonko (€/v tai henkilötyökuukautta/v) lisäätte kyseisiä resursseja ja mistä alkaen.
- 6.7 Ei todennettavissa, eikä viittaamanne kehittäminen (hidasta ja kallista!) kuulu kaupunkihallinnon tehtäviin ja osaamiseen, vaan korkeakouluille ym. tutkimuslaitoksille (Suomessa SYKE). Älkää siis yrittäkö keksiä pyörää uudelleen, vaan ottakaa rivakasti käyttöön muiden jo kehittämiä menetelmiä.
- 6.8 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, millä keinoin "edistätte" ja milloin.
- 6.9 Ei todennettavissa. Täsmentäkää, millä keinoin "huomioitte" ja "ennaltaehkäisette" ja milloin.
-

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

6.10 OK.

6.11 OK.

6.12 OK.

6.13 Ei todennettavissa. Täsmäntäkää, millä tavoin "kehittäte" viestintäänne ja milloin.

7.1 Ei todennettavissa. Täsmäntäkää, millä keinoin "vahvistatte" ja milloin.

7.2 Ei todennettavissa. Täsmäntäkää, millä keinoin "kehittäte" ja milloin. Lisäksi määritellä termi "ekotukitoiminta".

7.3 OK.

7.4 Liian epämääräinen laajuudeltaan. Täsmäntäkää numerotiedoin, paljonko tapahtumia vuodessa (likimain).

7.5 Liian epämääräinen laadultaan, ajoitukseltaan ja laajuudeltaan. Täsmäntäkää, millä tavoin "kehittäte" yhteistyötä ja milloin. Lisäksi täsmäntäkää, kuinka paljon talkoorahaa (€/v) aiotte suunnata luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen.

7.6 Ei todennettavissa. Täsmäntäkää, millä keinoin (esim. palkinnoin, kampanjoin, tapahtumin?) "kannustatte" ja milloin.

7.7 Poistakaa tämä vahingollinen toimenpide, kuvailultanne mitä räikeimmin vääristelevä: Viittaamanne "luontoreitit" tarkoittavat Kuopiossa kymmenin ja sadoin kilometrein karmean jälkijättöisiä, leveydeltään 6 metrisiä moottorikelkkareittejä, joita varten olette antaneet hakata hiilinielupustoamme sileäksi hehtaarikaupalla. Tai yhtälailla järkyttävää ainutlaatuisten metsämaisemien tuhontaa irvokkaan ylilevein "ulkoilumaantein". Jalan ulkoileva ei halua saati tarvitse maansiirtobisnes- ja insinöörilähtöisiä reittirumisteitanne. Kapeat luontoon ajan saatossa viihtyisästi painautuneet polut riittävät jokaiselle luontoa ymmärtävälle erinomaisesti. Liikuntarajoitteisia (esim. pyörätuolin käyttäjiä) taas en ole milloinkaan nähnyt Kuopion esteettömilläkään ulkoiluväylillä. Joten älkää myöskään heille sepittämäänne tarpeeseen vedoten enempää tuhotko elintärkeää hiilivarasto- ja elpymismaastoamme, kammottavin "ulkoilumaantein".

7.8 Tarpeeton ja yleensä vahingollinen osatavoite, joten poistakaa: Vastuullinen luonnossa liikkuja ei opasteitanne tai neuvojanne tarvitse, ja vastuuton luonnossa liikkuja taas ei niitä noudattaisi. Lisäksi kaikki opasteet ym. ihmistekoiset rakenteet heikentävät luontokokemusta, ja niiden pystyttäminen rikkoo luontoa. – Suunnatkaa ponnistuksia mieluummin esim. laajojen puistonurmien monimuotoistamiseen, nykyistä paljon monilajisemmin istutuksin.

7.9 Ei todennettavissa, ja mielestäni tarpeeton toimenpide. Täsmäntäkää edes, millä keinoin "kehittäisitte" ja milloin.

7.10 Ei todennettavissa. Täsmäntäkää, millä keinoin "edistätte", "tuette" ja "selvitätte" sekä milloin.

7.11 Ei ole uskottavaa: Kuopion maan- ja ympäristönkäytön hallinto on viime vuosikymmeninä lähinnä hartiavoimin tuhonnut lähiluontoamme (ks. esim. kommenttini toimenpiteestä 7.7). – Ei ole myöskään todennettavissa: siis konkretisoikaa, millä keinoin "tuotte vahvemmin osaksi" ja "vahvistatte" sekä milloin.

7.12 Täsmäntäkää, milloin aiotte liittyä.

3) Puuttuuko ohjelmasta mielestäsi jokin oleellinen päätavoite tai toimenpide?

Kyllä, ainakin kolme olennaista toimenpidettä (ks. alla A–C) loistaa poissaolollaan:

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

A) Pää tavoite 1 ei sisällä ainuttakaan toimenpidettä, joka selkeästi enentäisi nk. kaupunkivihreää nykyisillä kaupunkialueilla. Pää tavoitteen 1 toimenpiteen ovat lähinnä selvityksiä, suunnitelmia tai arviointeja – ts. toimistotyötä, jolla ei kohenneta elinympäristöämme lainkaan.

B) Kumpikaan päätavoitteista 2 (arvokkaat luontokohteet ym.) ja 5 (metsät) ei sisällä tärkeää toimenpidettä "vanhojen ja luonnontilaisten metsien kartoitus ja suojelu", vaikka sivulla 12/43 toteatte, että jäsenmaita velvoittavan EU:n biodiversiteettistrategian mukaan kaikki vanhat ja luonnontilaiset metsät on suojeltava tiukasti.

C) Yksikään päätavoitteen 2 toimenpiteistä ei mainitse vaarantuneita tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä. Täydentäkää toimenpiteitä siten, että uhanalaisten ohella myös kaikki vaarantuneet tai silmälläpidettävät luontotyyppit Kuopiossa säilytetään.

4) Mitä mieltä olet ohjelmasta kokonaisuutena?

Paikallinen ohjelma monimuotoisuuden enentämiseksi on tietenkin erittäin tarpeellinen.

Aihepiiriin sisältää luonnoksenne valaisevaa taustoitusta sivulle 20/43 asti.

Sen sijaan tavoiteosan – etenkin "toimenpiteet" – olette jättäneet kehnon epämääräiseksi (ks. edellä vastaukseni kysymykseenne 2) ja monilta kohdin löysäksi tai vajaaksi (ks. vastaukseni kysymyksiinne 1 ja 3).

Mitä tulee valmistelustanne tiedottamiseen, ylenkatsoitte ja sorritte räikeästi perustuslailla säädettyjä (PL 2.2 §, 20.2 §) kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia (ks. alla).

Loitte uuden irvikuvan "nähtävilläolosta":

Kuten 21.12.2023 s-postittamassani lisäaikapyynnössä totesin, menettelyenne luonnoksestanne "tiedottamisessa" ilmensi viheliäisin tavoin Kuopion kuntapäätäjien virkamielivaltaista käytäntöä:

a) Ensinnäkin tarkoituksella jätitte kuuluttamatta luonnoksenne nähtävilläolosta (–22.12.2023) joka kotiin jaettavassa Viikkosavossa, jossa kaupunki sovitusti julkaisee viralliset kuulutuksensa ja josta kuntalaiset siten tietävät ne helposti löytävänsä. Vakavissanneko kuvittelette kuntalaisten säännöllisesti seurailevan jotakin kaupungin yhtenä myllätyillä verkkosivuillemme tapahtuvaa ilmoittelua? Voimme päätellä selväksi, että valtaosa kuntalaisista jäi vaille mitään tietoa luonnoksenne nähtävilläolosta.

b) Ja – sama häijyys tai tyhmyys, jolla täkäläiset maankäyttö- ja ympäristöviranhaltijat ovat tavan takaa vaikeuttaneet kuntalaisten reagointia kaupungin kestävämpään päätöksentekoon – tämänkin (muutoinkin tiedotuskatveeseen jättämämme) nähtävilläolon ajoittite joulunaluskiireisiin. Siis useimmille kiireisimpään vuodenaikaan, vaikka kyse on globaalikuvassa huutavan tärkeästä ja paikallisesti mitä kauaskantoisimmasta suunnitelmasta. Haluatteko kuntalaisilta kommentteja (PL 2.2 §, 20.2 §) vai kaihdatteko niitä? Pahasti vaikuttaa viimemainitulta.

c) Mikä härskintä – tai emähölmöintä, jos kyse on "vain" maalaisjärjen vajeesta –, annoitte kyselyvastausaika vain joulunalusperjantaihin klo 20:een asti. Väitättekö ryhtyneenne analysoimaan kuntalaisten jättämiä mielipiteitä ja kirjoittamaan niihin vastineita tuona pe-iltana klo 20:n jälkeen – ja edelleen jouluviikonloppuna? Kaikki kuntalaiset olisivat saaneet yli 4 vrk lisäaikaa (23.–26.12.2023) luonnokseenne rauhassa tutustumiseksi ja vastaamiseksi, eikä

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

1.3.2024

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

ympäristölle elintärkeän asian jatkokäsittely olisi hidastunut sekuntiakaan, jos olisitte jatkaneet vastausaikaa edes tapaninpäivän loppuun. – Mutta tämän (LUMO-)aihepiirin painavuus olisi edellyttänyt teidän pitävän kyselyänne auki paljon pidempään: yli koko kiireisen vuodenvaihteen ja pitkälle tammikuun puolelle, jotta pääosa kuntalaisista olisi realistisesti ehtinyt kyselyynne reagoida.

Muita huomioita:

Muutama monitulkinainen tai vain asiantuntijoiden käyttämä termi on jäänyt määrittelemättä tai täsmentämättä:

- ruderaattialue;

- viherkerroin;

- kaupunkipuu (tarkoitatteko maisemaa erityisesti kaunistavia vai kaikkia kaupungin puita);

- ylisukupolvinen (liian ylimalkainen termi, vaihtakaa johonkin täsmäilmaukseen);

- luonnonhoidollinen vs. metsänhoidollinen kulutus;

- ekotukitoiminta.

Luonnoksenne kieliasu on tarkistamatta miltei kauttaaltaan. Tavallistenkin selventävien välimerkkien (pisteet, pilkut ja kaksoispisteet) käyttö näkyy unohtuneen. Siksi on monin paikoin aiheutunut liian pitkiä ja vaikeaselkoisia taikka monitulkinaisia virkkeitä. Antakaa siis koko luonnostekstinne korjattavaksi osaavalle oikolukijalle, ennen kuin teette mitään muuta jatkokäsittelyä.

Vastine

Ohjelmakauden kesto 2024–2030 on nyt nostettu selvästi esille kansisivulle ja uuden ohjelman laatimisesta ja seurannasta kertovaan osioon. Ohjelman toimenpiteisiin on pyritty tuomaan lisää konkreettisuutta lisäämällä jokaisen toimenpiteen yhteyteen aikatauluarvio toimenpiteen toteutumisesta. Toimenpiteiden järjestystä päätavoitteiden alla on myös mietitty uudelleen ja osan järjestystä on muutettu ohjelman selkeyttämiseksi. Toimenpidekirjaukset on myös käyty vielä uudelleen työryhmissä läpi saadun palautteen perusteella ja niistä on pyritty tekemään mahdollisimman selkeitä. Osa toimenpiteistä on kuitenkin luonteeltaan suunnittelua tai selvittämistä, eikä niille siten pysty antamaan tarkkoja tai sitovia tavoitteita. Lisäksi kaupungin eri yksiköillä ja palvelualueilla on erilaisia tavoitteita, joita on tässä ohjelmassa pyritty yhteensovittamaan, mistä johtuu se, että osa toimenpiteiden kirjauksista on yleisemmällä tasolla kuin toiset kirjaukset.

Ohjelman seitsemän päätavoitetta ovat tarkkaan mietittyjä ja kirjauksista on pyritty saamaan kattavia ja kunnianhimoisia. Emme näe tarvetta päätavoitteiden muokkaamiselle.

LUMO-ohjelman seurannasta raportoidaan vuosittain ympäristökertomuksen yhteydessä. Ympäristökertomukset ovat kaikkien saatavilla kaupungin nettisivuilla. LUMO-ohjelmassa mainitut selvitykset toimivat tausta-aineistona päätöksenteolle, ja niitä julkaistaan nettisivuilla tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Ennen päätöksentekoa kuntalaisille varataan vaikuttamismahdollisuudet lainsäädännön mukaisesti.

Kuopion kaupunki

Kaupunkiympäristö

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec

1.3.2024

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman luonnosversio oli nähtävillä ja kuntalaisten vapaasti kommentoitavissa kaupungin nettisivuilla 1.12.2023 – 22.12.2023. Nähtävillä olosta tiedotettiin erikseen asukas- ja luontojärjestöjä ja kaikkia kaupungin palvelualueita ja yksiköitä, jotka oli merkitty ohjelmaa vastuu- tai yhteis-työtahoiksi. Virallinen lausuntopyyntö lähetettiin Pohjois-Savon ELY-keskukselle ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelle, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirille, metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluille ja MTK-Kuopiolle.

Päätavoite 2

Vaarantuneet lajit ja luontotyytit kuuluvat uhanalaisiin eli ne on otettu huomioon ohjelmassa. Päätavoitteen 2 johdanto-osioon lisättiin määritelmä siitä mitä uhanalaisella lajilla tai luontotyydillä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Vanhojen ja luonnontilaisten metsien kartoitus kuuluu toimenpiteeseen 2.2, jota on muotoiltu uudelleen selkeämmäksi.

Arvokkailla elinympäristöillä tarkoitetaan esimerkiksi, niittyjä, paahdeympäristöjä, perinnebiotooppeja ja vastaavat uuselinympäristöjä. Avoinna pysyäkseen nämä elinympäristöt tarvitsevat hoitoa eli niittoa tai laidunnusta.

Päätavoite 5

Muotoilimme uudelleen ja tarkensimme useita toimenpiteitä koskien mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmiä, lahopuun määrää, säästöpuumäärän tavoitetta, lehtojen hoitoa ja isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia

Päätavoite 7

Luontoreitit tarkoittavat tässä yhteydessä luontopolkuja ja retkeilyreittejä. Mainitsemanne moottorikelkkareitit ovat eri asia eivätkä kuulu toimenpiteeseen 7.8. Toimenpiteen tarkoituksena on nimenomaan suojata herkkiä luontokohteita kulumiselta ohjaamalla virkistyskäyttöä rakenteiden, opasteiden ja neuvonnan avulla.

Keskeisimmät termit ruderaattialue ja viherkerroin lisättiin käsitteet osioon.

Sana ylisukupolvinen poistettiin.

Ohjelma on käytetty oikolukijalla.
